

PEDAGÓGUSOK

LAPJA

LXVI ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2010. DECEMBER 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

12.

JUS MURMURANDI

Értünk szólt a dal december 4-én, azon a kristályhideg, mégis forró hangulatú napon. A Roosevel téri színpadon szállt a „Szóljon a dal!”. Értünk és helyettünk énekelte el Koncz Zsuzsa, hogy mennyire megcsalattunk reményeinkben, abban a hitünkben, hogy egy szebb, jobb világ jön, amelyben többé nem hazudnak nekünk, meghallják a szavunkat, és amelyben mindannyian fontosak leszünk. Mert amit magunk körül látunk, amit a saját bőrünkön tapasztalunk, az ennek pont az ellenkezője. És ahogy szálltak a szavak a tér fölött, hogy a Duna feletti párásban megfürödve ismét visszatérjenek hozzánk, mi, akik bölcs dei dolgozóként, rendőrként, t zoltóként, postásként, orvosként, ápolóként, pedagógusként, újságíróként, vasutasként, közalkalmazottként, köztisztviselőként, sokféle foglalkozás képviselőjeként ott voltunk, éreztük, hogy összetartozunk. Összetartozunk, mert megcsalattunk, és összetartozunk akkor is, ha három különböző szakszervezeti konferenciára hívására mentünk oda.

Sok ezren voltunk. Tanúja volt ennek a Magyar Tudományos Akadémia, tanúbizonyságot adnak róla az ott készült fotók, és tanúsíthatják azok is, akik arra jártak. Sokan megálltak közülük, hogy meghallgassák a szónokokat. Azokat, akik évtized óta minden kormánynak és minden kormány alatt újra ismétlik, és most megint szavakba öntötték: ne vegyék semmibe jogainkat, ne döntsenek rólunk és nélkülünk, ne döntsenek ellenünk. Mert mi vagyunk a nép, az a nép, amelyik a hatalomba emelte ket, mi vagyunk a demokrácia letéteményesei. Mi már kin ttünk a totalitárius rendszerekb l, feln ttünk. És mi ragaszkodunk a jogállamhoz, a modern demokráciához. Ahhoz, amelyben a demokrácia az állampolgárok többségének uralmát biztosítja, és amelyben garantáltak és sérthetetlenek a kisebbségek és a magánszemélyek jogai. Mi már tudjuk, ahol ezek közül bármelyik is sériül, ott baj van, ott szólni kell a hatalomban lév knek, hogy tévúton járnak. S mi most szoltunk: jogbiztonságot, tisztességes elbánást, szociális és társadalmi párbeszédet akarunk!

Csak hogy a kormányból senki nem hallgatott meg minket. Ehelyett cinikus és lekicsinyl válasz érkezett. Még mielőtt véget ért volna a demonstráció, még mielőtt a szónokok mind elmondhatták volna a beszédüket, a miniszterelnök szóviv je máris hiteltelennek nevezte a tüntetést és megvezetettnek a „néhány száz” résztvevőt. Ebben nem az a baj, hogy a szóviv a számban hatalmasat tévedett. Hogy tudatosan-e vagy véletlenül, nem tudjuk. Sokkal nagyobb baj, hogy kétségbe vonta a jus murmurandit, vagyis a népnek ahhoz való jogát, hogy elégedetlenségének hangot adjon. Furcsa, csupán az igazságot elfedni akaró számmisztika az, amelyik egy tüntetés jogosságát abban látja igazolhatónak, hogy azon hányan vesznek részt. Mert a lényeg nem az, hogy hányan jelennek meg, hanem az, hogy aki tüntet, miért, mi ellen emeli fel a szavát.

Sokan voltunk a téren, igaz, lehettünk volna többen is. Ám sokan féltek eljönni. Legalábbis ezt üzenték azokkal, akik eljöttek. Fortélyos félelem igazgatta ket. Magyarországon az elmúlt nyolc évben nem egy tüntetés volt, amelyen szép számmal jelentek meg résztvevők. Az elmúlt nyolc évben Magyarországon emiatt senkinek nem kellett félnie retorziótól. Vajon most miért érezték úgy kollégák, hogy van félnivalójuk? S vajon a félelem felmentést ad a számukra? Nem tudták, hogy épp azért kellett volna eljönniük, hogy ne kelljen félniük?

Akik ott voltak a Roosevel téri színpadon, tudták, tudják a választ. Ezért is voltak ott. Nemcsak magukért, de azokért is tüntettek, akik féltek eljönni. Összetartoztunk.

Azon a napon a dal az életünkr l szólt.

Millei Ilona

Kellemes

karácsonyi

ünnepeket

kívánunk

minden kedves

Olvasónknak!

Tájékoztató

Mint emlékeztető, a 2009. október 17-i kongresszus módosította a Pedagógusok Szakszervezete Alapszabályát. Dr. Pécsi Ágnes szerint a kongresszust alapszabály-ellenesen hívták össze, és ennek megállapítása iránt keresetet nyújtott be a F városi Bíróságon. A F városi Bíróság első fokon a Pedagógusok Szakszervezetének, a F városi Ítélet tábla másodfokon dr. Pécsi Ágnesnek adott igazat. Bár az ítéletet írásos formában a Pedagógusok Szakszervezete még nem kapta meg, a másodfokú ítélet szóbeli ismertetése alapján tudni lehet, hogy a kongresszuson hozott döntéseket a F városi Ítélet tábla eljárási hiba miatt semmisítette meg.

A 2010. február 20-i kongresszus dr. Pécsi Ágnes alelnöki tisztségéből visszahívta. Ezt a kongresszusi határozatot dr. Pécsi Ágnes nem támadta meg, ezért az mind a mai napig hatályos. Dr. Pécsi Ágnes a F városi Munkaügyi Bíróságon több mint négymillió forint követelése megítélése iránt nyújtott be keresetet a Pedagógusok Szakszervezetével szemben. A per folyamatban van.

A 2010. december 2-i, 3-i és 4-i Magyar Hírlapban a F városi Ítélet táblán tartott 2010. december 2-i tárgyalást megelőzően és azt követően méltatlan támadások érték Galló Istvánnét, a PSZ elnökét és a szervezetet. Ezeket a támadásokat a PSZ közleményben utasította vissza. A Pedagógusok Szakszervezete Elnöksége (11 f.) tájékoztatta a közvéleményt, hogy az elnökség 2009. november 30. napján döntött arról, hogy az Árok Antal, volt megbízott elnök halálával megüresedő MKB igazgatótanácsi tagságára a Pedagógusok Szakszervezete jelenlegi vezetőjét delegálja. A Pedagógusok Szakszervezetének önálló önkéntes nyugdíjpénztára volt, amely 2000-ben, a nyugdíjpénztár biztosítókká váló átalakításokkor a PSZ Országos Vezetősége döntése alapján a Magyar Külkereskedelmi Bankba olvadt be. Miután ezzel az összeolvadással a szakszervezeti tagok magánvagyonára is a bankhoz került, ezért logikus volt az a banki igény, hogy a Pedagógusok Szakszervezete első számú vezetőjét bízzák meg az MKB igazgatótanácsában a felügyeleti jog gyakorlásával.

A fent említett cikkek a PSZ első számú vezetőjének támadásán túl valótlanosságokat és csúsztatásokat tartalmaztak. Ezzel megkérdőjelezték a PSZ többéves érdekvédelmi munkáját és az abban részt vevőket becstelenségükért. A Pedagógusok Szakszervezete határozottan kijelenti, hogy érdekvédelmi tevékenysége során minden kormány alatt a dolgozók érdekeit tartotta szem előtt. A dolgozók érdekeinek védelmében demonstrált, nagygyűléseket, aláírásgyűléseket szervezett, függetlenül attól, hogy milyen kormány vezette az országot. 2010. december 4-én sem a kormány ellen, hanem a kormány intézkedései ellen emelte fel a szavát. Ezért csatlakozott a PSZ Országos Vezetősége döntése alapján a három szakszervezeti konföderáció, a SZEF, az Autonómok és az MSZOSZ demonstrációjához.

A Pedagógusok Szakszervezete Elnöksége arról is tájékoztattott, hogy minden, a szervezet jó hírnevét csorbító valótlan kijelentés ellen a Pedagógusok Szakszervezete jogi úton fog fellépni.

Az Óbudai Egyetemen könnyebb a diákoknak

Négyéves közös munka eredményeként együttműködési megállapodás született a Diákhitel Központ Zrt. és hazánk 19. állami egyeteme, az Óbudai Egyetem között. Mostantól a fővárosi egyetemek közül elsőként az Óbudai Egyetem hallgatói élhetnek az intézményen belüli hitelígénnyelés lehetőséggel, valamint a költségtérítéssel rendelkező hallgatók az intézményi „engedményezés” igénybevételével. A megállapodásokat Bugár Csaba, a Diákhitel Központ Zrt. vezérigazgatója és prof. dr. Rudas Imre rektor látta el kézjeggyel.

Iskolások segítsége a bajbanlevőknek

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatásért Felelős Államtitkársága és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat november 28-án közös adventi ünnepséget tartott. A devecei művelődési házban bejelentették, hogy sikerrel zárult a Százforintos gyűjtőakció, melynek keretében a magyarországi iskolások 73 millió forintot gyűjtöttek össze a vörösiszap-katasztrófában károsult családok részére.

A katasztrófa után Hoffmann Rózsa, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatásért felelős államtitkára Százforintos gyűjtőakciót indított. Felhívásában arra kérte a diákokat és a pedagógusokat, hogy fejenként legalább száz forinttal segítsék a katasztrófa áldozatait. A károsultak takarékleveleiben kapták meg az adományt november 28-án. A közvetlenül károsult gyermekek két részletben fejenként 230 ezer forintot kaptak.

Az első, ötevenezer forintos összeg karácsonyi ajándék: az ünnep szebbé tételét szolgálja. A fennmaradó 180 ezer forinthat akkor juthatnak hozzá, amikor családjuk lakhatása megoldódott. Az összeg szabadon felhasználható, de a Máltai Szeretetszolgálat szakemberei ügyelnek arra, hogy a szülők a pénzfelhasználásukat a bútorkelcsézésre költöztessék.

Azok a családok, melyek közvetlenül nem károsultak, gyermekeként tízezer forintos takaréklevelet kaptak. A szülők ezt karácsonyi ajándékként költhetik. (Forrás: www.nefni.gov.hu)

Három egyetem nyolcvanötmillió forintot kap

235 millió eurós hitelt nyújt Magyarországnak az Európai Beruházási Bank, mely összegből 185 millió a Budapesti Corvinus Egyetem, a Semmelweis Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem meglévő épületeinek, kutatási eszközeinek felújítását és modernizációját, valamint a kutatási és fejlesztési tevékenységgel összefüggő bérjelleg kiadásainak finanszírozását szolgálja a 2010–2013 közötti időszakra.

Korszerűbb lett hét település óvodája, iskolája

Jelentős beruházás-záró ünnepséget tartottak december 3-án Mezőcsokonyán, hiszen befejeződött a több mint 982 millió forint uniós támogatással, somogyjádi központtal megalakult oktatási hálózat fejlesztése. A Dél-Dunántúli Operatív Program támogatása keretében hét település nyolc intézményében korszerű és akadálymentesített környezet, új csoportszobák, szaktantermek, játszóudvarok és eszközök segítik ezáltal a pedagógusok munkáját és az óvodások, iskolások fejlődését.

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja évi előfizetés díja 5 százalékos áfával 4100 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek előfizetést, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk.

Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehéren) 90 000 forint, a félooldal 45 000, a negyedoldal 22 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 45 forint. Minden egyes díjtételt 20 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Millei Iлона

Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcímet: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája
1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-t 156-ig

Felelős kiadó: Galló István elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjesztő: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4100 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

„NEM CSAPHATSZ BE MINDIG MINDENKIT”

Több mint hétezeren követeltek jogbiztonságot, igazságosságot, megbecsülést

Több ezer ember – a szervezők szerint pontosan hétezer-kilencszáztizentkettő – jelent meg az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma hívására a december 4-i demonstráción a Roosevelt téren. A résztvevők a közszféra jogbiztonságáért, az igazságos nyugdíj- és adórendszerért, valamint a megélhetést biztosító bérért tüntettek a Magyar Tudományos Akadémia előtt. A tüntetés után a szervező három konföderáció képviselői – *Borsik János*, az Autonóm Szakszervezetek, *Pataky Péter*, az MSZOSZ és *Varga László*, a SZEF elnöke – petíciót adtak át, amelyet a kormány részéről *Fekete László*, a Nemzetgazdasági Minisztérium foglalkoztatáspolitikai államtitkárságának osztályvezetője vett át.

Azt, hogy a petícióban foglaltakat mennyire veszi majd figyelembe a kormány, nem tudni. Mindenesetre kevés jóval kecsgetet, hogy még a demonstráció befejezése előtt – a beszédek még véget sem értek – *Szijjártó Péter*, a miniszterelnök szóvivje közleményt adott ki, amelyben hiteltelennek nevezték a szakszervezeti tüntetést, mert szervezői közt olyanok is vannak, akik személyesen részt vesznek a nyugdíjakat eltszédés magánpénztárak vezetésében. „Sajnálják, hogy ezzel az akcióval sikertült megvezetniük néhány száz magyar munkavállalót. A kormány elkötelezett az emberek nyugdíjának megvédése és a pofátlan végkielégítések megadóztatása mellett, az új arányos adórendszerrel pedig beindítja a magyar gazdaság dinamikus növekedését.”

Ennyi lenne a rövid összefoglalója annak, mi történt a három szakszervezeti konföderáció alatt és közben. Ám, ami valójában történt, az ennél sokkal több volt. Aki ott volt, megérezhette a szolidaritás erejét.

Pedig nem volt egyszer az indítás. A résztvevők közül sokan hírért hozták, többen is eljöttek volna, de sokakat megfenyegettek, ha részt vesznek a demonstráción, hétfőn már nem állhatnak munkába. Voltak szakszervezetek is – mint az *Orbán Viktor* miniszterelnökkel való személyes tárgyalásra váró Liga vagy a Munkástanácsok –, amelyek azért határolódtak el a tüntetéstől, mert a demonstrálókat politikai indíttatással vádolták.

Ennek ellenére – igaz, nélkülük – mégis létrejött az összefogás. Ahogy *Pataky Péter*, az MSZOSZ elnöke fogalmazott: „Meg kell mutatnunk, hogy nem lehet minket megosztani. Ha a közszolgáknak valamilyen baja van, akkor mi is közszolgák vagyunk. Tisztességes emberként, szakszervezetisként, ha a vasutasoknak baja lesz, akkor ott is ott leszünk!” Beszédében azt is hangsúlyozta: mindenki csalódott, mert miközben azt ígérték, hogy biztonságos és élhető Magyarországot hoznak létre, az tapasztalható, hogy semmi nincs biztonságban.

A „Mindig becsaphatsz néhányat, néhányszor becsaphatsz mindenkit, de nem csaphatsz be mindig mindenkit” jelszó jegyében tartott demonstráció *Koncz Zsuzsa* Szóljon a dal! cím számával kezdődött, majd *Galkó Balázs* elszavalta *József Attila* „Levegő” cím költeményét. Mindkettőt lelkes taps fogadta, és felemelkedtek a transzparenszek is: „Én félek”, „Pici emberek, pici bérek”, „Közszolga

Mindenki csalódott, mert miközben azt ígérték, hogy biztonságos és élhető Magyarországot hoznak létre, az tapasztalható, hogy semmi nincs biztonságban

nem rabszolga”, „Indoklás nélkül kirúghatnak”. „Ezt még mi sem vesszük be”.

Bakos Gabriella, a Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közszolgálati Dolgozók Szakszervezetének elnöke arról beszélt, nincs jogbiztonság a közszférában, indoklás nélküli felmentés fenyegeti azokat, akik évtizedeken át tisztességgel tették a dolgukat, nem foglalkoztak azzal, éppen milyen párt van hatalmon.

Papp Zoltán, a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezetének főtisztviselője helyettese felemlégette, hogy az általuk képviselt rendőrök, tűzoltók, katasztrófavédők „szolgálnak és védenek, nem akarnak elmenni az országból, itt akarnak élni, és arról már rég letettek, hogy köszön szót kapjanak, amiért másokért kockáztatják az életüket”. „Csak tisztességes bért akarunk!” – tette hozzá, hangsúlyozva: manapság tömeges pereket kell indítani a törvényes jussok megszerzéséért.

Sebestyén Erika az egészségügyben dolgozók nevében azt mondta, a magyar egészségügy már csak romjaiban létezik, az ellátórendszer csöndben kimúlt, összeomlott. Egy-egy munkásnak például négy-öt szem fájdalomcsillapító jut, nincs

utánpótlás, a pénz hiányát immár sem a tudás, sem a lelkesedés nem pótolja.

Fodor Rita, a Szakszervezeti Ifjúsági Szövetség elnöke fiatal munkavállalóként arról beszélt, hogy milyen elkeseredettek a fiatalok, és hogy elégük van abból, hogy arra hivatkoznak, a nép nevében tesznek dolgokat. Kijelentette: „Mi is a nép vagyunk!” Elmondta, nehéz úgy tervezni a jövőt, ha a kormányzat a saját maga ültötte költségvetési lyukak betömésére államosítja azt a nyugdíj-megtakarítást, amelyet az elmúlt években spóroltak össze az emberek.

Ördögné Pataki Irén, az MSZOSZ nemzeti képviselőjének tagja úgy vélekedett, hogy az a kormányzati javaslat, amely szerint a munkaviszony után nyugdíjba mehetnek, diszkriminatív és elfogadhatatlan, mert ha nem a szolgálati viszonytal számolnak, elvész a tanulásra fordított idő.

Tábori László a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezete képviselőjében a megváltozott munkaképességek és fogyatékkal élők foglalkoztatási támogatásának csökkentését kifogásolta.

Müller Tamás a Tudományos és Innovációs Dolgozók Szakszervezete nevében a kutatás-fejlesztésre fordított „szerény” támogatást kritizálta. Kifejtette, azok az országok fejlődtek, amelyek a tudásba, a kutatás-fejlesztésbe fektettek be. Magyarország nem ezt az utat választotta, inkább kivonta a pénzt a kutatásokból, fejlesztésekből. Ez az út rossz, követni hibás!

Galló István, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke azt hangsúlyozta, hogy amikor a közoktatásért emeli fel a szavát, mindenkiért szól. Mert a közoktatás mindenkié, jól működő közoktatás nélkül erős Magyarország sincsen. Kifejtette, a rendszerváltás óta minden kormány úgy érezte, újítani kell az oktatáson. A politikának kiszolgáltatottan hatodsor változik az oktatás világa. „A nyilvánosságra hozott közoktatásitörvény-koncepcióból tudjuk, ismét változik az ideológia, amit szemérmesen értékrendnek neveznek.”

Az új közoktatási koncepció felszámolja az önállóságot, a szülői és tanuló jogokat, drillel, szigorral oktat, hogy mindenki szófogadó, engedelmes alattvalóvá váljon.

(Folytatás a 4. oldalon)

„NEM CSAPHATSZ BE MINDIG MINDENKIT”

(Folytatás a 3. oldalról)

Az új életpályamoddal kapcsolatban megjegyezte: nincs még egy szakma, ahol ennyiszor kellene bizonyítaniuk a dolgozóknak az alkalmasságot. „Az új kor új pedagógust is kíván! Kreatív és önállóan gondolkodó, alkotó pedagógus helyett olyat, aki elfogadja, s t követeli a hatalom diktátumát arról, hogy hogyan és mit tanítson. Az új pedagógus-életpályamodell megszüli majd ezt a tanárt. A képlet nagyon egyszer . Megemeljük majd egyszer, valamikor a béreket, ezért cserébe nem kérünk sokat, csak azt, hogy úgy taníts, úgy viselkedj, ahogy azt az állam elvárja. Ezért lesz szakfelügyelet, amely szigorúan számon kéri az állami tantervet, az állami tankönyv tanítását, ezért lesz min sítési rendszer, amely a pedagógus élete folyamán háromszor is kimondhatja az alkalmatlanságát azon az alapon, hogy nem él erkölcsösen. S nem lesz jogorvoslati lehet sége, ha a bizottság döntésével nem ért egyet.” Mondatait azzal zárta, hogy a közoktatás nem lehet egyik hatalom játékszere sem.

Lázár András – a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége nevében – a kormányzati egyeduralom létrehozását kritizálta, mondván: az új médiatörvény-javaslat például mindenkit megfoszt a valós állapotok megismerését l.

Varga László, a Szakszervezetek Együttm ködési Fóruma vezet je azt mondta: tizenegy évvel ezel tt beszélt el ször hasonló tüntetésen, és már akkor is el kellett mondani a hatalomnak, hogy nem dönthet az érintettekrl azok megkérdése nélkül.

„Itt vagyunk, mert semmibe veszik a jogainkat, és rólunk nélkülünk döntenek” – mondta. Kijelentette: a szakszervezetek nemet mondanak a szociális és társadalmi párbeszéd semmibe vételére, a keresetek vásárlóértékének csökkentésére, a közszféra bérfagyasztására, az igazságtalan adórendszerre, a hatalmi politizálásra és a félelemre. Azonban igent mondanak a munkahelyekre, a foglalkoztatásra, a tisztességes és mindenki számára elérhet oktatásra, egészségügyre és nyugdíjrendszerre, az igazságos és méltányos bérrre, amib l meg

lehet élni és családot lehet alapítani, az olyan szociális ellátórendszerre, amely nem megbélyegzi, hanem segíti az el-esetteket, s a valóban együttm köd társadalomra, ahol az azonosságok fontosabbak, mint a különbségek.

Borsik János, az Autonóm Szakszervezetek elnöke arról beszélt, hogy a szakszervezetek a választások után partnerséget ajánlottak. A párbeszédet felel sséggel kell folytatni. A kétharmados többség felel sséget is jelent. Ígéretük voltak, és lesznek is még, a demonstráció az els lépése egy olyan sorozatnak, amely párbeszédre kényszeríti a kormányt.

Arra, hogy a téren állók nem voltak egyedül, bizonyítékul szolgált, hogy támogató üzenetet küldött az osztrák és a portugál szakszervezeti tömörülés, valamint az Európai Szakszervezeti Szövetség. Hogy a tüntet k megérezték a szolidaritás erejét, arra pedig az üzenetek lelkes fogadtatása volt a bizonyíték. S bár a h mér a nulla fok alatt volt, a téren felforrósodott a leveg . Olykor még a nap is kisütött.

Szép nap volt!

- emi -

FÉLREVEZETŐ VÁDAK

El ször hangzott el kormányzóvív t l, hogy a szakszervezetek becsapják az embereket

Szijjártó Péter december 4-i közleményét nem hagyta szó nélkül a Szakszervezetek Együttm ködési Fórumának elnöke, Varga László. A SZEK közleményét az alábbiakban közöljük.

K Ö Z L E M É N Y

Az elmúlt évtizedben megszoktuk, hogy a mindenkori kormány alábecsüli az egy-egy tüntetésen részt vev ket számukban és mondanivalójukban egyaránt. Azt is megszoktuk, hogy a mindenkori ellenzék rendkívül gyorsan egyetért mindazzal, amit a szakszervezetek követeléseikben felvetnek, felvetettek. (Jó lenne ezt az egyetértést egyszer kormányzati pozícióból is megtapasztalni.) Ezért a szombati tüntetésünk kormányzati és ellenzéki visszhangjában nincs semmi újdonság. Így volt ez akkor is, amikor a szerepek mások voltak, mint jelenleg.

Egy dolog azonban még a kormány részér l soha nem hangzott el. Kormányzóvív el ször mondta, hogy a tüntet k – jelesül a szakszervezetek – becsapják, félrevezetik az embereket.

Tisztelt Szijjártó Úr!

Szombaton a sokéves átlagnál lényegesen nagyobb hidegben az az Ön szerint néhány száz ember – ne feledjük el, a néhány ezer is néhány százból áll össze! – hazáját szeret magyar állampolgárként azzal a jogával élt, mely minden demokráciának sajátja: **felhívta a döntéshozók figyelmét, hogy nagyon sok dologgal nem ért egyet mindabból, amit a hatalom cselekszik, cselekedett.**

Ezt lehet hamis számokkal, félrevezet vádakkal, demagóg gúnnyal lebecsülni, de **figyelmen kívül hagyni felelőtlenség.**

Reméljük, akik rosszul számolnak, azok az ért olvasás birtokában vannak, és figyelembe veszik a kormányf höz eljuttatott petícionkat.

Budapest, 2010. december 6.

Varga László

PETÍCIÓ A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYÁHOZ

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

A magyar szervezett munkavállalók többségét tömörít szakszervezeti konföderációk és a különböző ágazatokban működő tagszakszervezeteik tiltakoznak a tavasz óta zajló jogalkotási folyamat és kormányzati intézkedéssorozat ellen.

2010. április 11-én a választásokon az emberek, a választópolgárok igazságosabb és biztonságosabb jövő mellett tettek le a voksukat. A nagy többség – benne mi is – vágyott és remélt egy olyan országot, ahol húsz év után végre értünk, munkavállalók, adófizető polgárok, az emberek érdekében tesznek valamit!

Reméltük, hogy az ígéretek nem csupán üres szavazatmaximáló frázisok, hanem egy közösen eldöntött és együtt vállalt cselekvés alapjai is lesznek!

Ezzel szemben az Országgyűlés olyan, az alkotmányosság követelményébe és az európai uniós alapjogokba ütköző törvénymódosításokat szavazott meg és készül elfogadni, amelyek megalázóak, létbizonytalanságot idézhetnek el a gazdaságban, a közszolgáltatások területén. Az alkotmány módosításával öt évre visszamenőleg, akár teljes jövedelmeket is megvonhatóvá tettek. A magánnyugdíjpénztárakba befizetett két és hozamot kisajátítják, más célokra akarják költeni. Alapvetően munkajogi normákat semmibe véve, indoklás nélkül elbocsáthatóvá teszik munkavállalók tízezreit.

Azt ígérték, hogy az új egykulcsos adótábla mindenkinek jobb lesz, ezzel ellentétben csak a magas keresetűeknek az.

Őnök a kampányban és a kormányprogramban az ígérték, hogy új munkahelyeket teremtenek, miközben a 2011. évi költségvetés-tervezet szerint 25-30 ezer közszolgálati álláshely megszüntetésével számol a kormány.

Azt hirdetik, hogy a célokat nem az emberek megsarcolásával kell elérni, miközben megemelik a munkavállalók nyugdíjárulékát, és továbbra is változatlanul hagyják a már három éve befagyasztott közszolgálati bér- és illetménytáblákat.

Azt ígérték, hogy a nők negyven év szolgálati idő után nyugdíjba mehetnek, de kiderült, hogy ebben a szakmaszerzést, a felsőfokú diplomáért folytatott tanulást, a gyermeknevelés egy részét és számos, járulékfizetéssel is megalapozott szolgálati időt nem kívánnak figyelembe venni.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

A petícióban felsorolt és számunkra elfogadhatatlan intézkedéseket az érdekegyeztetés törvényes rendszerének semmi bevetelével, a választójogi szabályokból fakadó kétharmados parlamenti többséget felhasználva a választópolgárok kétharmados támogatásával alakított politikai öngigazolással fogadták el. Meggyűzősűnk, hogy ez a közhatalmi magatartás, amely az érdemi egyeztetést kiiktatja, az állampolgárok, a munkavállalók helyzetének romlásához vezethet még annak ellenére is, hogy Önmagukat, e magatartás gyakorlóját a „Nemzeti Együttműködés Kormányának” és megvalósítójának nevezik.

Mi, szakszervezeti tagok, munkavállalók érdekeltek vagyunk egy sikeres Magyarország megteremtésében. De ez az út nem oda vezet!

EZÉRT KÖVETELJÜK:

Ø a tisztességes, a hazai és nemzetközi jogot követő, a jogalkotás során a hatalmával élő és nem visszaélő, a demokratikus jogállam intézményeit – beleértve az Alkotmánybíróságot is – tiszteletben tartó kormányzati politika megvalósítását a „mindenre feljogosító kétharmad” jogszabálygyártása helyett;

Ø a magyar munkavállalók valós érdekeit és a társadalmi párbeszéd működő intézményrendszereit tiszteletben tartó jogalkotást az egyéni képviselői indítványon alapuló alkotmánymódosítások és törvényalkotás helyett;

Ø a kiszámítható és igazságos nyugdíjrendszert, a magánnyugdíjpénztárak választhatóságának szabadságát, a korengedményes és korengedményes nyugdíj hosszú távú fenntartását, korszerűsítését a működő rendszer szétzilálása helyett;

Ø az igazságos közteherviselést biztosító, többsávú adórendszert a magas keresetűeket támogató egykulcsos adórendszer helyett;

Ø a közszolgáltatás becsületének helyreállítását, a közszférát sújtó igazságtalan jogszabályok visszavonását az állandó bünbakképzés, a 98 százalékos különadó és az indoklás nélküli elbocsátás helyett;

Ø az igazságos és a megélhetést biztosító bérezést, a közszolgálati bérrendszerek tételeinek legalább a 2011. évi költségvetésben tervezett infláció mértékével történő emelését a továbbra is fenyegető bérfagyasztás helyett;

Ø az általunk is támogatott, foglalkoztatást növelő és távlatosan egymillió új munkahelyet ígérő kormányzati politika ütemes megvalósítását, a közszolgálati foglalkoztatás stabilitásának megteremtését az „ígért” több tízezres létszámcsökkenés helyett.

A magyar szakszervezetek fontosnak tartják a demokratikusan működő, polgári értékeken alapuló jogállam megteremtését. Ennek nélkülözhetetlen eszköze a párbeszéd, az európai uniós értékeken alapuló társadalmi nyilvánosság fenntartása. **Fel-szólítjuk a kormányt követeléseink teljesítésére!**

Budapest, 2010. december 4.

Dr. Borsik János, az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége elnöke; Pataky Péter, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége elnöke; Varga László, a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma elnöke

OÉT: MEGÁLLAPODTAK A JÖVŐ ÉVI BÉREKRŐL

Az Országos Érdekegyeztető Tanács december 2-i ülésén a felek megállapodtak a jövő évi bérekről. Eszerint a minimálbér 78 ezer, a garantált bérminimum 94 ezer forint lesz, az országos béremelési ajánlás 4-6 százalékos közé esik.

A munkavállalói oldal hangsúlyozta, hogy az adó- és járulékszabályok változása miatt a nettó minimálbér a 4500 forintos bruttó emelés ellenére is csak nettó 154 forinttal emelkedik. *Pataky Péter*, a munkavállalói oldal elnöke a munkaadók által tett végső ajánlat elfogadásakor közölte, hogy ahhoz az MSZOSZ záradékot fogadja el, amely szerint

kevesli az emelést, de nem akadályozza meg az aláírást. Ezt követően *Borsik János* az Autonóm Szakszervezeti Szövetség nevében ugyanezt jelezte.

A munkaadói oldal hangsúlyozta, hogy a 4-6 százalékos béremelésre azt ajánlja, hogy a kisebb keresetűek kapjanak magasabb emelést. Ezt a munkavállalói oldal is elfogadta, és javasolta, hogy a kis- és közepes keresetűek 6 százalékos emelést kapjanak, és ezt vegyék be a megállapodásba. Ez utóbbit viszont a munkaadói oldal nem fogadta el, mivel az „végrehajtási rendelet” lenne a megállapodáshoz.

A megállapodás végső formába öntésekor újra vitába kezdtek a munkavál-

lálók és a munkaadók. A munkavállalók végül is egységesen egy kétfoldos záradékot javasoltak. Az első mondat úgy szólt, hogy a munkavállalói oldal az adó- és járulékváltozások negatív változása miatt fenntartja a „reálpozíció megtartásának az igényét”. A második mondat pedig úgy szólt, hogy ezt irányadónak tartják a közszférában is. A munkaadói oldal a második mondatot nem fogadta el, és ehhez csatlakozott a kormány nevében *Czomba Sándor*, a Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára is. Ezzel ugyanis az OÉT túlterjeszkedne a hatáskörén. Az államtitkár az első mondatnál sem értett egyet, de a megállapodás érdekében elfogadta.

OÉT: ÚT A MEGÁLLAPODÁSHOZ

Kényszerhelyzetbe hozzák az embereket?

Két hét szünet után folytatódtak, de ismét eredmény nélkül zárultak a bértárgyalások az Országos Érdekegyeztető Tanács (OÉT) november 26-i plenáris ülésén, ahol előterjesztések hangzottak el az egyes nyugdíj-biztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról is.

Kormányoldalról *Czomba Sándor*, a Nemzetgazdasági Minisztérium foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkára kapott elsőként szót, bejelentve mindjárt a kabinet vállalását az 5 százalékos minimálbér- és a 3,5 százalékos garantáltbérminimum-fejlesztésről. (A garantált bérminimum a legalább középfokú iskolai végzettséget, illetve legközepfokú szakképzettséget igénylő munkakörökben foglalkoztatott munkavállalók számára minimálisan kifizetendő bér.)

Ezt követte a munkavállalói oldal vezérszónoka, *Pataky Péter* a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének képviselőjeként, aki rámutatott, a jövő évi adóváltozások miatt a munkavállalók jelentős része rosszul jár, de tisztában vannak a realitásokkal, és arra kérik a kormányt, legalább reálvesztés ne érje a munkavállalókat. 79 500 forintban jelölte meg a minimálbér kívánt összegét, és 96 500 forintban a kötelező legkisebb munkabérét.

A munkaadói oldal soros szóvivője, *Dávid Ferenc*, a Vállalkozók Országos Szövetségének (VOSZ) főtitkára üdvözölte, hogy a szakszervezeti oldal elmozdult a két héttel korábbi álláspontjáról, és jelezte, oldaluk mind a kilenc szervezetének egyetértésével 77 400 forintos minimálbért és 93 200 forintos garantált bérminimumot javasolnak, az összegeket természetesen bruttóban értve.

A kormányoldal szóvivője meglepedéssel nyugtázta, hogy az álláspontok közeledése arra utal, volt értelme az elmúlt idők tárgyalásainak, és fontosnak nevezte, hogy a három oldal egyezsége megszülessen, mert az „jótékony hatást gyakorolna a gazdaságra”. Ezt követően a levezető elnök rövid szünetet rendelt el az elhangzottak megvitatására.

Munkaadók kontra munkavállalók

A munkaadók tízperces tanácskozási szünetet követően emelték bérajánlatukat. A minimálbérré bruttó 77 700, a garantált bérminimumra pedig 93 600 forintot javasoltak, utóbbinál ez 4,6, elbővítve 5,7 százalékos növelést jelentene az idei összegekhez képest. A 3-4 százalékos általános bérajánlásra a munkaadói oldal nem vál-

toztatott. A javaslatot a munkavállalók nem fogadták el, *Pataky Péter*, az oldal szóvivője ugyanakkor jelezte: december 3-án, a következő plenáris ülésen már megegyezés szülehet. *Czomba Sándor*, a Nemzetgazdasági Minisztérium foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkára úgy fogalmazott: az elhangzott „határszámokon” belül a kormány is lehetőséget lát a megállapodásra.

Szembemennek a nemzetközi trenddel

A plenáris ülésen megvitatták a munkaviszony utáni nyugdíjba vonulását biztosító törvényjavaslatot is.

A kormányzati oldal képviselőjeként *Asztalosné Zupcsán Erika*, az NGM főosztályvezetője ismertette: a javaslat szerint 2011-től – életkortól függetlenül – az öregségi teljes nyugdíjra lesznek jogosultak azok a munkavállalók, akik legalább 40 év jogviszonyra rendelkeznek. Az előterjesztés szerint jogviszony hiányában a keresetvédelemmel járó biztosítási, vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal, valamint a terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban eltöltött idővel szerzett szolgálati idővel.

A törvényjavaslatot a munkaadói oldal két szempontból is bírálta: az egyik, hogy diszkriminatív a férfiak számára, hiszen csak nem kapják meg a lehetőséget, emellett kritikával illették, hogy a tanulási-képzési időt nem számítják be a jogviszonyba. Utóbbi érveléssel a munkavállalók is egyetértettek.

Bálint Adrienn a munkaadói oldal képviselőjeként azt is megemlítette, hogy a törvényjavaslat miatt a munkavállalók által fizetett járulékos 9,5 százalékról 10 százalékra emelése szembemegy a nemzetközi trenddel. Megfogalmazása szerint a versenyképesség javítása érdekében mindenhol a járulékok csökkentése van napirenden.

Horváth Lajos, a LIGA Szakszervezetek alelnöke a munkavállalói oldal álláspontját ismertette kitérve a magán-nyugdíjpénztári rendszer átalakítására, és kiemelte: az oldal nyitott arra, hogy „kármentési szándékkal” egyeztetéseket folytasson a kormánnyal a nyugdíjtervekről. Kiemelte: a magán-nyugdíjpénztári rendszer átalakítását célzó tervek jelenlegi formájukban a nemzeti kockázatközösség szétzilálását eredményezik, és a módosítással kényszerhelyzetbe hozzák az embereket. (PL-összeállítás)

ELFOGADTA A PARLAMENT A KÜLÖNADÓ ÚJ SZABÁLYAIT

A munkavállalók számára 3,5 millió forint, az állami és önkormányzati vezetők, valamint az állami és önkormányzati cégek vezetői esetében kétmillió forint a közszférában foglalkoztatottakra a jogviszonyuk megszűnésével összefüggésben kivetett 98 százalékos különadó összeghatára. Csak egyes alapjogok sérelme esetén semmisítheti meg az Alkotmánybíróság a költségvetésről, az adókról, illetékekről és járulékokról szóló törvényeket ezután – így döntött az Országgyűlés kétharmados többsége november 16-án.

Az Országgyűlés 304 igen és 58 nem szavazattal – a Fidesz, a KDNP és a Jobbik támogatásával – fogadta el november 16-án az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló, eredetileg Lázár János által beterjesztett törvényjavaslatot. Ennek értelmében a különadót – amelynek hatálya a nyugdíjba vonulóakra nem terjed ki – öt évre visszamen leg kell megfizetni.

Lázár János zárószavazás eltti módosító indítványával még több ponton módosították a különadó szabályait: a javaslatba például beemelték, hogy a törvény hatálybalépését megelőzően elhunyt magánszemély különadójának megfizetésére az örökös nem kötelezhető. A Ház a törvény sürgős kihirdetését kérte az államfőtől.

Sz küll az Alkotmánybíróság hatásköre

A fideszes Lázár János, Balsai István és a kereszténydemokrata Vejkey Imre indítványa alapján az Alkotmánybíróság a költségvetésről, a központi adónevekről, illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényeket csak akkor vizsgálhatja felül és semmisítheti meg, ha azok az élethez és emberi méltósághoz való jogot, a személyes adatok védelméhez való jogot, a gondolat, a lelkiismeret és vallás szabadságát vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokat sértik. Erről szintén november 16-án döntött a parlament.

A testület hatáskörének sz kítését Lázár János azután kezdeményezte, hogy az Ab október végén alkotmány-

ellenesnek nyilvánította és megsemmisítette a 98 százalékos különadót.

A Fidesz frakcióvezet je még aznap indítványozta az alkotmány módosítását annak érdekében, hogy az Ab ne vizsgálhassa felül azon törvények tartalmát, amelyek országos népszavazással nem változtathatók meg. Közéjük tartoznak a költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, a központi adónevekről, illetékekről, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló jogszabályok; a sort Lázár János a járulékokról szóló törvényekkel egészítette volna ki.

Változott az alkotmánymódosító javaslat szövege

Az alkotmánymódosító javaslat szövege el ször azután változott, hogy Lázár János – mint elmondta – „mérlegelve az éles parlamenti és társadalmi vitát, megfontolva az érdekképviseltek észrevételeit” megkérte a szakbizottságokat,

hogy módosító indítvánnyal segítsék korrigálni el terjesztését.

A frakcióvezet azt kezdeményezte: mégse kössék össze az Ab hatáskörét a népszavazási tilalokkal, illetve arra kérte az alkotmányügyi bizottságot, nyújtson be módosító indítványt, amely egyes alapjogok sérelme esetén lehet vé teszi, hogy az Alkotmánybíróság megsemmisítse a költségvetéssel, a büdzsé végrehajtásával, az adókkal, illetékekkel és járulékokkal összefügg jogszabályokat, a felülvizsgálatot (az eljárás megindítását) pedig egyáltalán nem korlátozza.

November 16-án azonban Lázár János zárószavazás eltti módosító indítványokat nyújtott be, amelyekkel a politikus az alkotmány és az Alkotmánybíróságról szóló törvény módosítását úgy változtatta meg, hogy egy új passzussal azt is kimondta: az Ab a költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, a központi adónevekről, illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényeket csak akkor vizsgálhatja felül, ha az erre irányuló indítvány az alkotmányellenesség okaként kizárólag a korábban már felsorolt alapjogok sérelmét jelöli meg, és nem tartalmaz egyéb okot. (A javaslat múlt heti, a módosító indítványokkal elfogadott formájában az említett törvényeknek csak a megsemmisítését zárta volna ki az élethez és emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogok megsértése esetén.)

A módosítások megváltoztatják az alaptörvény azon, a 98 százalékos különadót megalapozó passzusát is, amelyet a kormány javaslatára júliusban illesztettek az alkotmányba. Ez kimondta, hogy a közterhek viselésére szolgáló forrásokból, valamint az állami vagyonnal gazdálkodó, illetve az állam többségi tulajdonában vagy irányítása alatt álló szervezetek részéről jó erkölcsbe ütköző módon juttatott jövedelmekre a törvény az adott adóévtől kezdődően külön mérték kötelezettséget állapíthat meg.

Öt évre visszamen leg kell megfizetni

Mivel azonban a 98 százalékos különadóról szóló törvény újbóli benyújtásával annak szabályai módosultak, és a különadót nemcsak az idei év elejéig, hanem öt évre visszamen leg kell megfizetni, a változást szükséges volt az alkotmányban is átvezetni.

Az új normaszöveg már nem utal arra, hogy a kifizetések a jó erkölcsbe ütköznek, kimondja viszont – az öt évre visszamen leges hatály megalapozásán túl –, hogy a különadó mértéke nem érheti el a különadóval sújtott jövedelemét. (PL-összeállítás)

LEGYŰRHETŐ A FÉKTELEN KÖZHATALOM

November 10-én fogadta el az Országgyűlés azokat a módosító javaslatokat, amelyek egyrészt jelentősen megváltoztatták a 98 százalékos különadó szabályait, másrészt átírták az alkotmányról és az Alkotmánybíróságról szóló törvény módosításának szövegét. *Kolláth György* alkotmányjogásztól ekkor kérte a *Pedagógusok Lapja*, hogy írjon arról, hogyan és miért is érint ez mindannyiunkat, és hogy mit tehetnek a magánszemélyek, illetve mit léphet az Alkotmánybíróság. A cikket megkaptuk. Megállapításai már csak azért is megszívlelendők, mert a parlament november 16-án elfogadta a különadó új szabályait, és módosította az Alkotmánybíróság hatásköréről szóló jogszabályokat és az alkotmányt is. Az alkotmányjogász írását alább olvashatják.

Alkotmányos dilemmák és esélyek az állam napszámosságainak a pénztárcája körül

Felkérésre megkísérlem kiutat keresve elemezni azt a jogi bajvívást, ami egyes („pofátlan”?) jövedelmek bármilyen való állami elvonását illeti. (Közírói m ködésem során talán első ízben nem biztos, hogy sikerül.) Habár a pedagógusok a nemzet napszámosságai, és ez a fizetési listán is meglátszik, mégis el fordulhat, hogy egy tanármunkás, egy iskolaigazgató több évtizedes pályájának végén többmillió állami kifizetéshez jut. Ne tessék most azzal jönni, hogy bizony megérdemli a kifizetését: Magyarországon így érvelni csupán pártpolitikusnak, szóvivőnek dukál! Egyszer végre fel kellene adnunk, hogy „úgy kell neki” alapon megvetjük vagy irigyeljük más pénzét. Ettől ugyanis nem a böné, hanem az utálkozás megy körbe, és mindeközben a hatalom azt teszi az alattvalóival, amit akar.

2010 nyarán a parlament előbb alkotmányt módosított, majd annak bornírt felhatalmazása nyomán törvényt alkotott a kétféle forint feletti közpénz-kifizetések 98 százalékos megadóztatásáról. Itt az alkotmánymódosítás ama bizonyos fügefalevél, ami okot-jogot biztosít a perre szándék eltakarására. Azt gondolták ki az alkotmányozó atyák, hogy ha beemelnek az alaptörvénybe egy kósza-kusza bekezdést a jó erkölcsre apellálva, attól „alkotmányos” és morálisan tiszta lesz a szpáhi típusú elvonás. Nem lett az: az Alkotmánybíróság (Ab) 2010. október 16-án kihirdetett határozatában egyhangúlag elkaszált. Egy kiemelés a döntés háttérében: ha kilenc státustörvény, köztük a pedagógustársadalom zömét lefedő közalkalmazotti törvény alanyi jogon és kötött mértékben ad javadalmazást akár kétféle forint feletti is, az fogalmilag nem lehet minden egyes személyre nézve ab ovo erkölcs-telen, pláne nem akkor, ha e helyütt a jó erkölcs kritériuma hiányzik. Ott voltam a határozat kihirdetésekor: angyal szállt át a teremben, nagy körgördült le majd mindenki szívére.

Talán másfél órával az Ab-döntés nyilvánossága után jött a „fedáksári”: lényegileg változatlan tartalommal újra beújították a törvénycsomagot, immár az-

zal megfejelve, hogy az Ab hatásköreinek megnyirbálása ígér(t) retorziót az újra csúcsformába lendült Ab-nek. Reakció? Közfelháborodás, Ab-közlemény, új alkotmányra hivatkozó maszatolás, kelletlen szakszervezeti egyeztetgetés, marginális taktikai módosulás egyes számokban és hivatkozásokban. Szemléltetés: ha az ember elé tesznek egy tál gyanús állagú, b-zős masszát, melynek tetején tíz hajszál úszik, nem eszi meg. És ha három-négy hajszálát kiemelnek belőle, úgy már lehet? Nem csupán guszpusztító dolga.

E cikk írásakor az egyébként tartalmilag megint csak hibás, mert ésszerűtlenül totalitárius és kellően nem definiált alkotmánymódosítás és a hozzá kapcsolt különadó törvény körülbelül 90 százalékban átment a parlamenti úthengeren. Csak a csoda segíthet, hogy ne váljék hatályos törvénnyé, ám csodák a mesében vannak. Várhatóan lesz tehát újraírt különadó, s abban már öt évre visszamenőlegesen, bünteteljenleg közteherviselés, méghozzá kinek kétféle forint, kinek 3,5 millió forint adóbázissal. A büszke és ütősfrakcióvezetői megnyilatkozás szerint ez a nagykuttyákat kapja el, következképpen kuttyaüt törvény születhet. Nem teljesen függetlenül az olvasók személyes érintettségétől, vajon mit lehet tenni ebben a helyzetben?

Az Alkotmánybíróság a legtöbbször csak indítvány nyomán, azaz nem hivatalból jár el. Ez időszerű az Ab-nek nyolc csúcsa még az alkotmányjogban is ezek értelmezése és alkalmazása: legyen elég itt annyi, hogy a nyolcból hét elemesélyt kínál arra, hogy a testület újból meggátolja a rosszakaratú, diszkriminatív, mértékében és módjában egyaránt túlzott (anti)jog érvényre jutását. Ráadásul még egy markáns testület itt alkotmányos követelményeket is megszabhat, avagy közjogi érvénytelenséget kimondhat.

Hát a polgár mit tehet? Nem igaz, hogy semmit! Normális esetben a jogra szakosodott iroda nem adja ki szakmai-üzleti titkait és mesterfogásait, nem kockáztatja megélhetését. Most kivételesen

más a helyzet. A tiltakozás jogon túli módszereit itt nem tárgyalom. Ám az érintett személy jól teszi, hogy az adóhozért, számszaki-pénzügyi kérdésekben jártas szakember tanácsát kéri. Egyelőre a társszakmák képviselői között sincs egyetértés abban, mit hogyan is kell érteni. Az idei év végéig szól a határidő a valószínűleg önadóztató bevallásra és befizetésre. Ezt teljességgel elmulasztani nem célszerű. Jobb az, ha a kliens vall, és fizet, amennyit tud és akar, de nem okvetlenül 100 százalékot és nem jogfenntartás nélkül. Így a bírság számottevő része elesik, ám a jogorvoslati jog fennmarad. Fellebbezni érdemes az I. fokú közigazgatási határozat ellen, majd elutasításkor a határozatot meg kell perelni. Ott, a f városi/megyei bíróságon nyílik elsőként jó alkalom arra, hogy a honi és/vagy a nemzetközi jogvédelem bekapcsolódjék, jogot és igazságot szolgáltatson a magalázott és megsarcolt félnek. A perben ugyanis maga a bíróság is az Ab-hez fordulhat felfüggesztő végzéssel és hatállyal, és/vagy az unió luxemburgi bíróságától úgynevezett előzetes döntéshozatalt kérhet, mert az itthon kikényszerített jog számos nemzetközi és uniós normával, precedenssel ellentétes. Bárki maga is az Ab-hez fordulhat a közigazgatási perrel, alatt vagy után: az utóbbit alkotmányjogi panasznak hívják, mely siker esetén az inkriminált jog alkalmazását kizárja az eljárásból. Meggyőződésem: alkotmánysértő az új törvénycsomag is. A honi jogi utak bejáratával a strasbourgi emberi jogi bírósághoz fordulás következhet, mert a Római Egyezmény magyar állam által való megsértése is igazolható. A határainkon kívül nem pusztán a különadó törvénye, de a vele kapcsolatos alkotmányfabrikálás is elbukhat: ország-világ szegényére.

Macerás mindez? Az! Tízmilliónyebbnél?! Gandhi korabeli, erszakmentes példája megtört egy birodalmat, egy fennhéjázó hatalmat. Gandhi neve Mahatma volt, azaz Nagy Lélek. Sok kis lélek, igaz(ság)ja tudatában Európában is legyőzheti a féktelen közhatalmat.

Kolláth György alkotmányjogász

A JÓ KÖZOKTATÁST AZ ÁLLAMNAK KELL FINANSZÍROZNI

Néhány m hely kivételével középszer és megélhetési fels oktatásunk van

A közoktatás állami-közösségi feladat, az alapképzés finanszírozását az államnak kell vállalnia, nem határozhatják meg pénzügyi korlátok – szögezte le találkozásunkkor dr. Angyal Ádám professzor. Beszélgetésünk folyamán az is kiderült, Magyarországon a jelenlegi középszerű, megélhetési felsőoktatás helyett minőségre lenne szükség. S hogy miért voltam kíváncsi a véleményére? Egy interjúban arról beszélt, csak azzal foglalkozik, ami érdekl, és később az is szóba került, tudja, mit kellene tenni az oktatásban. Arra, hogy ami érdekl, azt kiválóan csinálja, van bizonyíték. Még mindig legendás híre van annak, ahogy egykor a Ganz Danubius Hajó és Darugyárat igazgatta, és előadásain a Budapesti Corvinus Egyetemen ma is a csilláron lógnak a hallgatók.

Nyilván a fels oktatáshoz jobban értek, mert abban élek – kezdte a beszélgetést Angyal Ádám –, de azért valamit tudok a közoktatásról. Az én egyik kiindulópontom az, hogy a közoktatás állami-közösségi feladat, amit költségeivel és az egyéb erőforrásokkal együtt az államnak kell vállalnia. (Persze lehet magánpénzt is beletenni, de az a közoktatásnak már egy olyan fels szintje, ami meghaladja azt, amire én azt mondom, hogy alapképzés, tehát a minimum.) Ebből az következik, hogy az államnak kell fenntartani az intézményt, az államnak kell tisztességesen kiképezni a tanárokat, ket jól megfizetni. Az államnak kell elérni azt, hogy a tanköteles gyerekek elmenjenek az iskolába, ott lehessenek egész nap, kapjanak enni, kapjanak tankönyveket, kapjanak ruhát, legyen meleg, legyen oktatástechnika. Minden olyan megoldás, amely politikai vagy társadalmi megfontolásból, vagy pénzhányra hivatkozva ebből valamit is lealkuszik, az rossz. Azt is gondolom, hogy a közoktatásnak viszonylag sokáig kell tartania.

– *A kiszivárgott közoktatási koncepció szerint épp most viszik le a tankötelezettség korhatárát 17 évre.*

– A koncepció szerint, de azt még nem fogadták el – bizakodik a professzor. – Én azt gondolom, hogy inkább többet, mint kevesebbet. Ehhez hozzátartozik az is, hogy az államnak meg kell mondania, mit akar megkapni a közoktatás végén. Óriási szakmai vita folyik arról, hogy tudás- vagy kompetenciaalapú legyen-e a közoktatás. Én ebben nem akarok állást foglalni. Azt biztosan tudom mondani, hogy van egy olyan tudásminimum, amit meg kell követelni, ami nélkül nem lehet befejezni a közoktatást. Vagyis tudni kell olvasni, szöveget érteni, számolni, némi nyelvhelyességi ismerettel kell rendelkezni, és hát valamit kell tudni a hazáról, ami jelent történelmet, földrajzot, biológiát, közismeretet is. Ezt el lehet nevezni nemzeti alaptantervnek vagy bárminek, de azt gondolom, hogy függetlenül attól, hogy milyen oktatási intézmény képezi a gyerekeket, e minimumnak egységesnek kell lenni.

Emellett persze az is igaz, hogy vannak kompetenciák, készségek, képességek, és szerintem ezeket az az iskola tudja a legjobban fejleszteni, amelyik szórakoztató. Vagyis a tudásinformációkat a tanórákon olyan ravasz módszerekkel adják át, hogy egyben kedvet is csinálnak a tanuláshoz. Ezzel párhuzamosan pedig m ködnek a különböző készségfejlesztések a táncórától a szakácskodásig. Ami a gyerekeket érdekl, azt az iskola szervezze meg, ezekben legyenek versenyek. A diákok vegyenek részt az iskola közéletében, mert így tanulják meg a demokrácia alapvető m kódését.

Ebből persze az is következik, hogy nem helyes, hogyha a tanároknak egy héten 20 vagy 22 kötelező tanórájuk van, amire

fel kell készülniük, mert utána már nincs erejük arra, hogy a képességfejlesztést, vagy képességmegeremelt foglalkozásokat megcsinálják. Ezt meg kell venni. Vagyis egy tanárnak annyit kell fizetni, mintha egy nap 8 órában tanítana, de abból csak négyet töltsön a tanórákkal, a másik négyet a felsorolt programokkal „üssön el”.

– *Ehhez nagyon sok pénz kellene, és a magyar oktatás legnagyobb baja, hogy pont az nincs a számára.*

– Pénz nélkül ez reménytelen dolog – néz rám értetlenül Angyal Ádám. – Pénz nélkül csak alkudozni lehet. Nem tudok semmilyen okot arra, hogy ne fizessük meg az alapképzést, és a legkisebb mértékben sem érdekel, hogy a Pénzügyminisztériumban ül három ember, aki mindig kiszámolja, hogy erre nem jut.

Persze, el lehet indulni a másik oldalról is – teszi hozzá –, és azt is lehet mondani, hogy oké, tessék megmondani, hogy mennyi pénz van, és én megmondom, hogy abból milyen oktatást lehet csinálni. De sem a társadalom, sem a tanárok nem ezt akarják. Kérik azt mondják, hogy legyen csak jó oktatás, és valahonnan kellene hozzá pénzt keríteni. Én is azt gondolom, hogy az oktatás olyan dolog, amire kell, hogy legyen pénz. Ha tényleg le akarom kérdezni, hogy színvonalas közoktatás legyen, vagy fejlett vasúti közlekedés, akkor én a színvonalas közoktatásra fogok szavazni. Nem mintha a vasúti közlekedés nem lenne nagyon fontos. De nem tudok olyan rangsort, amelyiknél ne helyezném el bbbre a gyerekeket. Az oktatást olyan dolognak tartom, amit nem határozhatnak meg pénzügyi korlátok.

A közoktatásban is vannak pazarló dolgok, amiket érdemes rendbe tenni. Mondjuk, teljesen felesleges évente ötszázféle új tankönyvet kiadni. De nem ez a súlyosabb része a problémának. Mondok egy példát. Ha azt akarjuk, hogy egy gyerek járjon iskolába, és ha a szül nem tudja elvinni, akkor reggel oda kell állni az iskolabusznak, és el kell vinnie olyan iskolába, ahol egész nap oktatásban és egyebekben is min ségi ellátást kap, és amikor a délutáni foglalkozás véget ért, az iskolabusznak haza is kell vinnie. Mert ha a gyerek jobb ellátást kap az iskolában, mint otthon, akkor járn fog. Ha ez sem elég, akkor pedig kényszeríteni kell a szül t arra, hogy iskolába járassa a gyereket. Nem lehet engedni, hogy a gyerek ne járjon iskolába! Erre nincs magyarázat! A közoktatás végén pedig a gyerekeknek lehet leg rendelkezniük kell valamiféle pályaelképzeléssel.

Minderre persze a tanároknak fel kell készülniük. Ez jelenti a pedagógusképzést. A dolog nem úgy megy, hogy holnap hozok egy rendeletet, vagy netán teremtek rá pénzt, és akkor megváltozik a közoktatás. Erre fel kell készülni, ami azt jelenti, hogy a tanárokat és az iskolákat is fel kell készíteni. Ez hosszú történet. Bele kell vágni.

– *Úgy tényleg, most ezzel próbálkozik az oktatási államtitkárság.*

– Én ötven éve követem a világ eseményeit, ezt ötven éve próbálják – mondja Angyal Ádám. – Csak mindig volt valami vakvágány, most éppen a Hoffmann Rózsa államtitkár asszony, aki a saját berkeikben talált ellenlábast. A fideszes Pokorni Zoltán azt mondja, ha nem is az egész oktatási koncepció az, de egy csomó dolog butaság benne. Ez sem baj, hadd vitatkozzanak, de valaminek történnie is kell! Hozzáteszem, más okból ugyan, de problémának tartom, ha egy kistelepülésen nincs iskola. Mert, ha van iskola, akkor van legalább egy értelmiségi, de lehet, hogy kettő.

(Folytatás a 10. oldalon.)

A JÓ KÖZOKTATÁST AZ ÁLLAMNAK KELL FINANSZÍROZNI

(Folytatás a 9. oldalról.)

Én nem tudok elképzelni olyan falut, ahol nincs valamiféle hatóság, egészségügyi ellátás, iskola, üzlet. Pedig ma Magyarországon van olyan falu, ahol mindez nincs, egyedül kocsmá van. Az se rossz, az is egy nagyon jó közösségi tér, de azért az iskola fontos dolog. Ha az egész faluban csak öt gyerek van, akik egyszerre öt évfolyamot képviselnek, akkor is lehet tartani nekik egy iskolát. A falusi iskolák fontosságáról már nagyon sokan nagyon sokat írtak. Én azokkal értek egyet, akik így gondolkodnak. Ennyit a közoktatásról.

– *És a felső oktatás? – nézek kérdőn Angyal Ádámra.*

– Az is eléggé össze van kavarva – mondja a professzor. – Az egész magyar társadalom, és ebben a legjobban felismerhetem módon a magyar gazdaság legnagyobb problémáját abban látom, hogy középszer mindegyiknek sejtet termelnek, szolgáltatnak. A versenyképesség nem adózás kérdése. Jó, van adózási része is, de nem azon meg a foglalkoztatáson múlik, hanem azon, hogy jó minőségű terméket és szolgáltatást kell csinálni, mert azt el lehet adni. Magyarország közepesen gyárt. Ez a helyzet a magyar felső oktatással is. Néhány hely kivételével középszeriek vagyunk. Megélhetési felső oktatásunk van. A tanároknak megélhetés, mert az intézményekben elvannak, a gyerekeknek megélhetés, mert addig sem kell dolgozni. És közben kieresztenek olyanokat, akik a szakmájukban nem középszeriek. Én a mindegyiket tenném első helyre a felső oktatásban.

Azt gondolom, hogy már elég felső oktatási intézményünk van. Az pedig már egyenesen túlkapás, hogy évi hatezer szakot indítunk. Az állam évek óta megpróbálja kiszélesíteni, hogy milyen fajta képzésre van szükség, de évek óta nem megy. Nem csak Magyarországon, sehol a világon. Az úgynevezett bolognai képzésnek volt az a koncepciója, hogy igazodjunk a munkaerő-piaci szükségletekhez. Ezt nagyon gyengén találják el. A hallgatók, a szülők ki tudnak kényszeríteni, ki tudnak követelni olyan képzéseket, amivel aztán nem lehet elhelyezkedni. Biztos emlékszik rá, hogy a szakmai képzésben néhány éve hatalmas divat volt például kozmetikusnak és autószerelőnek tanulni. Megcsinálták, és az lett belőle, ami lett. Most a felső oktatásban van ilyen erős túlképzés, első sorban a bölcsész, jogász szakokon, de olyan, mostanában divattá lett szakon is, mint a kommunikáció. Messze nincs szükség ennyi ilyen képzettségű emberre.

Szerintem nem úgy kell kezelni a munkaerő-piacokhoz való igazodást, hogy valahol egy irodában nagy felmérések alapján meghatározzák, hogy melyik szakmából mennyi kell. Nem! Ezt magára a munkaerő-piacra kell bízni, hogy mi kell mennyit akar, és lehet segíteni a biztosítást, hogy ösztöndíjakat csináljanak. Tehát ha a felső oktatásban hiány van, mondjuk, természettudományi szakokat oktató emberekkel, akkor ezekre a képzésekre ösztöndíjakat kell alapítani, és akkor majd odamennek a diákok. A felső oktatásban tényleg a munkaerő-piacnak kell megfizetni a képzéseket jelentős részét, a másik részét pedig magának a hallgatónak, aki azért, hogy azt meg tudja fizetni, kapjon ösztöndíjat. Vagyis ne az egyetemek tartsák el a hallgatókat. Ha pedig a hallgató nem tanul jól, ne kapjon ösztöndíjat, álljon meg a saját lábán.

– *Minden jelentkezőt fel kell venni?*

– Az egy másik nagy probléma, hogy vajon mindenkinek, aki tovább akar tanulni, be kell-e jutni az egyetemre, vagy legyen valamiféle felvételi szisztéma. Mindkettőre van példa. Én ahhoz közelebb állok, hogy legyen valamiféle szelekció. A baj csak az, hogy a szelekció jelenleg az alapján történik, hogy a diák mit hozott tudásból, képességéből magával a közoktatásból. Ebből – a

munkaerő-piaci igényeken túl – egy nagyon fontos mozzanat hiányzik: az érdeklődés. Ha valaki csak azért megy a felső oktatásba, mert örökké azt hallja, „tanulj tovább!”, akkor középszeren fogja csinálni majd a szakmáját. Persze, nagyon sok technika, módszer van arra, hogy az érdeklődést felkeltsék. De mégis, szerintem a szakma-, pályaválasztás, mondjuk úgy, hogy a hivatásválasztás, nagymértékben kell hogy támaszkodjon az érdeklődésre. És még valami: én azok közé a konzervatívok közé tartozom, akik úgy képzelik, hogy a felső oktatás mindegyikét legel szőr is a tanárok adják. Ha vannak jó tanárok, akkor lehet hiányos az oktatástechnika, a hallgatókkal együtt vagyunk. A tanár–diák kapcsolatot nem lehet csúcstechnológiával helyettesíteni. A felső oktatás első számú mindegyikét mindegyikét maga a tanár!

Az emberek sokféleképpen lehetnek az egyetemen tanárok – mondja Angyal Ádám. – Vannak mindenféle követelményrendszer is. A jó tanárkodásban persze ott van, hogy tudnia kell, amit tanít, kell hozzá magas fokú szakértelem, de egy tanárt sokkal inkább az emberi tényező tesz ki. Például jól tud el adni, van retorikai készsége, és ezzel megveszi a hallgatókat. Ez nagyon fontos tudás. Vagy olyan ismereteket tud el adni, amit máshol nem tudnak megszerezni a diákok, például olyan kristálylogikája van, ami máshol nem utolérhető.

Sajnos sok mindenki is ment a divatból. Ebből van, ami nagyon fáj. A felső oktatásnak az egyik célja az, hogy a hallgatók korszerű dolgokat tanuljanak, a másik, hogy diplomát szerezzenek, amivel a munkaerő-piacon elhelyezkedhetnek, de van egy harmadik célja is, ami elsikkad, mégpedig az értelmiséggé válás. Tudom, nem csak az egyetemeken válhat valaki értelmiséggé, lehet például autodidakta módon is az, de az értelmiség többsége mégiscsak az egyetemeken kerül ki. Azt pedig, hogy az értelmiségnek milyen különleges társadalmi szerepe van, tudjuk. Sajnos azonban kiment a divatból, hogy mindegyikünk legyen az emberek. A hagyományos értelemben vett klasszikus mindegyikünk már tényleg csak a bölcsészeknél található. Polihisztorok nagyon ritkák az egyetemi oktatók között is. Ma már azt mondják, nem kell, hogy valakinek otthon könyvtára legyen, mert az interneten minden rajta van. Én ezt nem így ítélem meg. Meglehet, hogy konzervatív vagyok, de szerintem másképp nem fel valaki, hogyha a családban könyveket lát, ha újságot olvas, ha hangversenyre, moziba, színházba jár. Egyszóval mindegyik. Na, hát ez aztán ma végképp hiányzik. Egyszóval a mindegyikünket én olyan tételnek tartom, ami a felső oktatás küldetéses céljai között ott kéne hogy szerepeljen. Csak megjegyzem, hogy a mostani felső oktatási koncepcióban is talán ha két szóban említik. Én pedig alaptételnek gondolom.

Hozzáteszem, az, hogy egy- vagy kétciklusú legyen-e a képzés, menjünk-e a bolognai úton, vagy ne, legyen-e felső iskolai képzés, vagy ne, rengeteg szakmai megfontolást tartalmaz. Nyilván van híve ennek és annak is. Valószínű, hogy amikor kitalálták a felső oktatásnak a nagy, európai rendszerét, azt mi egy kicsit gyorsan, és egy kicsit mechanikusan, és egy kicsit kötelező módon vettük át. Ez az oktatási forma nem az, amit át lehet egy pillanat alatt alakítani. Nyilván, aki harminc évig egyféle módon tanított, azt elég nehéz rávenni arra, hogy most másképp tegye. Ebben – ahogy az életben mindenben – a tapasztalásnak legalább akkora szerepe van, mint a tudásnak. Akik egy nap alatt akarják megváltoztatni a beállást, azok mindig csalódnak. Így van az is, aki kitalálta a felső oktatás úgynevezett forradalmát, és így van az is, aki most egy másik forradalmat akar hirdetni.

ROSSZ IRÁNYBA VISZ A „CSAKAZÉRTSE-KONCEPCIÓ”

A bolognai folyamattól való eltávolodás Magyarország hosszú távú érdeke ellen való

Az Oktatási Államtitkárság többszöri kísérlet után, 2010. november elején tette közzé egy új felsőoktatási törvény koncepcióját. A koncepció egy közelebről meg nem nevezett munkacsoport műve. Az államtitkárság elképzelései szerint mintegy egy hónapos vitaszakasz után a kormány elé kívánják terjeszteni az elképzelést azzal a céllal, hogy ennek alapján új felsőoktatási törvényt készítsenek, amelyet még 2011 tavaszán az Országgyűlés elé tárnának. (A cikkben Hiller István volt oktatási miniszter fejt ki véleményét a koncepcióról.)

A koncepció általánosságban megfogalmazott célja a felsőoktatás minőségének emelése, amellyel nyilván mindenki egyetérthet. Ennek részletes kifejtése és lebontása azonban átgondolatlan, egyenetlen, és sok tekintetben a valóságtól és a reális lehetőségektől teljesen távol áll. Melyek azok a pontok, amelyek a magyar felsőoktatás jelenében és jövőjében a legmeghatározóbbak?

A magyar felsőoktatás hosszú távú érdeke

1. A magyar felsőoktatás és az európai-nemzetközi felsőoktatás együttmozgása, kompatibilitása. Magyarország része az Európai Egyesült Felsőoktatási Térségnek, annak az oktatási-tudományos régióknak, amelyet Bologna-rendszernek is neveznek. A bolognai folyamat, az egységes felsőoktatási térség kialakítása és megkövetelése számos kritikával illetett, és illették is itthon és külföldön. Ám minden tekintetben elmondható, hogy Magyarországnak az az érdeke, hogy ezen rendszeren belül, tagországgként formálja és alakítsa, javítsa és módosítsa a bolognai folyamatot. Minden olyan törekvés, amely Magyarországot, a magyar felsőoktatást a bolognai folyamattól eltávolítja, esetleg elszakítani kívánja, a teljes magyar felsőoktatás hosszú távú érdeke ellen való. Úgy az egyetemközi együttműködések, mint a hallgatói mobilitás tekintetében is igaz ez a megállapítás, ezért a koncepcióban szereplő, ki nem mondott, de érezhető szándék, hogy a magyar felsőoktatás a bolognai folyamattól távolabb kerüljön, rossz irány. Magyarországnak és a magyar felsőoktatásnak az európai és a nemzetközi együttműködésben sokkal több az elnyerése, mint amennyi hátrány éri az egyébként valóban több ponton módosításra szoruló Bologna-folyamatban.

Csonkítaná az állami intézményeket

2. A diploma értéke. A munkaerőpiac és a felsőoktatás kapcsolata. A magyar felsőoktatás az elmúlt másfél évtizedben alapvetően változott ment keresztül. Ez a változás 1990 és 2005 között mindenekelőtt mennyiségi változás volt. 1990-ben mintegy 100 ezer hallgató tanult a magyar felsőoktatásban, másfél évtizeddel később ez a szám 400 ezer körül volt,

vagyis 15 év alatt megnégyesződött a hallgatói létszám egyetemeken és főiskolákon. Erre a jelentős mennyiségi növekedésre azért volt szükség, mert Magyarország Európában az egyik legkevesebb diplomást készítő ország volt, és minden hazai és nemzetközi felmérés azt bizonyította, hogy a munkaerőpiacon, itthon és külföldön egy diplomával rendelkező fiatalnak lényegesen nagyobb az esélye, mint annak, aki nem rendelkezik diplomával. 2006-ban a mennyiségi változás időszakát lezártuk, és a felsőoktatás-politikánk középpontjába a színvonal emelését állítottuk. Ezt szolgálta a már korábban megkezdett, évtizedek óta nem látott felsőoktatási infrastruktúra-fejlesztés, amelynek eredményeként majd minden felsőoktatási intézményünkbe viült és korszerűsödött, összesen több mint 120 milliárd forint értékben. Ez a fejlesztési irány a színvonal emelését szolgálta – a feltételek javításán keresztül – természetesen szükséges, de nem elégséges részeként a színvonal-emelésnek. A koncepció ennek az iránynak továbbviteléről egyetlen szót sem ejt, azzal nem foglalkozik. Ugyanakkor a koncepcióban szereplő intézményi feltételrendszer megerősítését az egyetemektől és a főiskoláktól. Ennek a feltételrendszernek a kidolgozottsága elégtelen, és olyan követelményrendszert állít, amely a magyar felsőoktatás jelenlegi rendszerében súlyos károkat okoz, esetenként visszafordíthatatlan folyamatokat indukál. A koncepció egyetemeket illető feltételrendszerre, amelynek bevezetési módjáról a szerzők nem írnak semmit, az összes állami felsőoktatási intézményről csonkítja, megvalósulása esetén a jelen körülmények szerint több mint 25 egyetemi kar nem folytathatná tevékenységét, vagy más szempontból ellehetetlenítené az állami felsőoktatás összes jogi keretét, mivel egyik sem teljesíti azt a koncepcióban szereplő ködési feltételt, hogy a minősített oktatók aránya elérje vagy meghaladja az oktatói létszám kétharmadát. Jól látható a koncepcióban az egyetemek gazdasági tanácsai elleni fellépés szándéka is. A gazdasági tanácsok és az azokban dolgozó gazdasági-vállalati vezetők tapasztalatokkal, lobbijerejükkel és kapcsolattrendszerekkel a magyar felsőoktatás és az adott felsőoktatási intézmény hasznára, elnyerésére dolgoztak. A gazdasági tanácsok a felsőoktatási képzés és a munkaerőpiac, a gazdasági élet közötti erős hidak. Ezen tanácsok felszámolása, illetve szerepük jelképes mértékű gyengítése a felsőoktatás és a gazdasági élet kapcsolatát, így nyilvánvalóan a színvonal-emelés ellen hat. A felvételi rendszer, amely jelenlegi formájában egyértelműen szolgálja a minőség javulását azáltal, hogy a hallgatójelölt, a felvételizés teljesítménye és intézményválasztása alapján osztja szét az államilag támogatott hallgatói helyeket, így a közpénz jelentős része minden tapasztalat szerint szolgálta és

szolgálja a színvonal emelését, bevált módszer, ennek szétverése felesleges és káros.

Téves irány a hallgatói létszám csökkentése

3. A felsőoktatás finanszírozása. A koncepcióban jelentős helyet foglal el a felsőoktatás finanszírozásának átalakítása. A jelenlegi finanszírozási szerkezetet felülírva a képzési normatívákat 50 százalékról 15 százalékra csökkenti azzal a látható szándékkal, hogy csökkentse a magyar felsőoktatás hallgatói létszámát. Ez a koncepció egyik kardinális kérdése, és megítélésünk szerint legfőbb hibája. A finanszírozás és a felsőoktatási szerkezet átalakítása mögött ugyanis az az érezhető gondolat, hogy a magyar felsőoktatás színvonalát úgy kívánja emelni, hogy csökkenti a hallgatói létszámot. Ez az irány téves. Ellenkezesen minden európai és nemzetközi trenddel, és a hazai tapasztalatokat is figyelembe véve helytelen. A koncepció számos ellentmondása közül, hogy csak egyet említsünk, a finanszírozás átalakításának nyilvánvaló hatásával szemben azt írja, hogy a 18 éves korosztály 45 százalékát kívánja az államilag támogatott hallgatói helyekre bevezetni. Ez azonban a jelenlegi államilag támogatott hallgatói keretszám (55 ezer fő) emelését jelentené, miközben a 2011-es költségvetési tervezet is világosan kimondja, hogy 2011 szeptemberétől a kormány szándékai szerint 50 ezer alá csökkenti az államilag támogatott hallgatói keretet. Egyértelmű a felsőoktatási koncepció és más jogszabályok, így a költségvetési törvénytervezet közötti teljes ellentmondás.

Azért se legyen úgy, mint eddig

Összefoglalva az Oktatási Államtitkárság által jegyzett felsőoktatási koncepció ellentmondásokkal terhelt, kidolgozatlan és részleteiben nem szolgálja azt a célt, amelyet önmaga számára kitűzött, vagyis nem szolgálja a felsőoktatás színvonal-emelésének ügyét. Szakít mindennel, ami az elmúlt közel egy évtizedben a magyar felsőoktatásban lezajlott, és átgondolatlanul lazítja a felsőoktatási képzés és a munkaerőpiac, a gazdasági élet kapcsolatát. Ezáltal általánosságban is csökkenti a diplomák értékét. Presztízscélú koncepció, legfőbb értelme, hogy mást mondjon, mint amit az elmúlt 8-10 év a magyar felsőoktatásban hozott, ám hogy pontosan és részletesen kidolgozva mi a szándéka, ebből a koncepcióból nem derül ki. Sajnos azt kell mondanom, hogy „csakazértse-koncepció”, kidolgozatlan az, hogy mit akar, de csak azért se legyen úgy, ahogy eddig. Rossz irány. És mivel rossz alap, ebből jó törvényt nem lehet csinálni. Az lenne a leghelyesebb, ha az oktatási államtitkárság ezt a koncepciót visszavonná.

Hiller István
volt oktatási miniszter

HOGYAN VÁLTOZIK A FELSŐOKTATÁS?

Alkalmassági vizsgálat a pedagógusképzésben

Az új felsőoktatási törvény vitaanyagát november 3-án mutatta be Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár és Dux László, a felsőoktatásért felelős helyettes államtitkár. A törvény megszületéséig még hosszú az út, az előreláthatólag május végén lát napvilágot. Összefoglalónkban a beígért változásokból gyűjtöttünk egy csokorralót.

Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár azt mondta, értékalapú új felsőoktatási rendszert szeretnének kialakítani. Olyan kerettörvényt szeretnének megalkotni, amely a legfontosabb alapvetéseket tartalmazza, a részleteket miniszteri és kormányrendeletek szabályozzák majd.

Törvény és autonómia

A felsőoktatási intézmények a jövőben is autonómiát élveznek az oktatás tartalmának és mikéntjének, kutatásaik tárgyának és módszerének megválasztásában, valamint vezeték kiválasztásában. Kincstári vagyont értékesítésére továbbra is csak akkor van lehetőség, ha a kincstári vagyont felelős miniszter az oktatásért felelős miniszterrel egyetértésben hagyja jóvá annak a kincstári vagyoni körből történő kikerülését. A törvény a felsőoktatási intézmények számára megteremtí az oktatás lehetőségét, hogy saját bevételeikkel önállóan gazdálkodjanak. A felsőoktatási intézmény gazdálkodását gazdasági igazgató vezeti, akit a rektor javaslatát kikérve az oktatásért felelős miniszter egyetértésével a vagyongazdálkodásért felelős miniszter nevez ki pályázati eljárást követően. Ugyanez az eljárás vonatkozik az intézmény belső ellenőrzésére.

Intézmények és finanszírozás

A felsőoktatás minden területén – oktatás, kutatás, intézményi irányítás – kiemelt szerepet kap a minőség. E cél érdekében meghatározták az oktatók besorolásának kritériumait. Az intézményektől független szervezet működik a minőség követelmények betartása fölött. Ez a független szervezet a már sok éve működő Magyar Akkreditációs Bizottság. Állami támogatásban részesülnek az állami és a Magyarországon államilag elismert egyházi felsőoktatási intézmények. Az alapítványi és magánfelsőoktatási intézmények a kifutó évfolyamok kivételével csak állami megrendelés esetén részesülnek költségvetési támogatásban. Az állami finanszírozásban 70 százalékot tesz ki az alapműködés biz-

tosításához szükséges feladatfinanszírozás, 30 százalék odaítélése normatív alapon történik. A nemzetközi szinten is elismert, kimagasló kutatási tevékenységet végző egyetemek többlettámogatásban részesülhetnek.

Oktatók és elvárások

Ha egy tanársegéd kétszer négy év alatt nem szerzi meg az adjunktusi kinevezéshez szükséges doktori fokozatot, nem alkalmas oktatónak, és nem maradhat a felsőoktatási intézményben. A posztdoktori ösztöndíjak belépésével a tehetséges fiatal kutatók oktatói alkalmazását kívánják elősegíteni. A doktori ösztöndíjak eddigi elosztási rendszere fennmarad. Létrejön az egyéves predoktori ösztöndíj, melyet a legkiválóbb doktoranduszjelöltek nyerhetnek el, így meghosszabbítva a jelenlegi, hároméves doktori ösztöndíjat.

Csökken a hallgatói képviselő

A dokumentum rögzíti az egyetem és felsőiskola kritériumait, kitér arra, hogy a felsőoktatási intézmény legfeljebb döntéshozó szerve a szenátus. A szenátus tagjai a rektor, a karok dékánjai, a karok egy-egy választott oktatója, az oktatói (professzori) tanács választott elnöke, az egyetemi doktori tanács választott elnöke, a nem oktatói státusban lévő dolgozók választott képviselője és a doktoranduszok választott képviselője. A hallgatói önkormányzat az összlétszám 15 százalékát delegálja a szenátusba, és biztosítja az idegen nyelvű képzésben részt vevő külföldi hallgatók megfelelő képviselőt. A tanulmányi bizottságokban legalább 30 százalékos, legfeljebb 50 százalékos, a kollégiumi és szociális kérdésekben alakult bizottságokban legalább 50 százalékos a hallgatói részvételi arány.

Kettéválna az alapképzés

Az alapképzés két, tartalmilag különböző típusra oszlik a vitaanyag szerint. A gyakorlati olyan képzést adna, melynek elvégzése után a hallgató teljes értékű gyakorlati szakemberré válik, az akadémiai típusú alapképzés pedig szélesebb és mélyebb elméleti képzést nyújtana, és kevesebb gyakorlati ismeretet, alkalmazkodva a mesterképzés igényeihez. Átjárható ugyan a két típus, de korábban nem volt hasonló megkülönböztetés. Mesterképzésre kizárólag az akadémiai képzés végén teljesíthető záróvizsga adna lehetőséget. A doktori képzés mesterfokozatú oklevélre

épülne, és hatszemeszteres lenne, amely kibíthat egy egyéves predoktori ösztöndíjas időszakkal, amelyet a fokozatszerzési eljárás és a fokozat megszerzése követ.

Osztatlan pedagógusképzés

A vitaanyag szerint a 2006-ban általános érvénnyel bevezetett, többciklusú felsőoktatási rendszer felülvizsgálandó. A tervek szerint szabályozott keretekben biztosított lenne a képzések közötti átjárhatóság. Rögzítették, hogy a pedagógusképzés osztatlan formában történik. Mint kifejtik: a tanárképzés alapmodelljének két emelt szintű érettségi és alkalmassági követelmények alapján történő felvétellel a két szakos, osztatlan, öt plusz egy gyakorlati éves képzést tekintik.

A pedagógusképzésben a felvételi eljárás keretében kell biztosítani a jelentkezők pedagóguspálya iránti elkötelezettségének és alkalmasságának vizsgálatát.

Emelt szintű felvétel

Az új felvételi eljárásban a jelentkezés feltétele két tantárgyból tett emelt szintű érettségi (egy kötelezően előírt és egy választható tantárgyból), illetve egyes szakokon (pl. művészeti, testkulturális) az intézmények szervezésében lebonyolított alkalmassági, gyakorlati vizsga. Felsőoktatási intézménybe csak az nyerhet felvételt, aki az összes (többletpontokkal együtt) megszerzhető felvételi pontszám legalább felét elérte. Egy felvételi eljárásban legfeljebb öt felsőoktatási intézménybe lehet jelentkezni. Ha a jelentkező nem nyert felvételt, elégséges pontszám alapján átirányítható más, azonos vagy rokon szakon képző felsőoktatási intézménybe akkor is, ha azt nem jelölte meg. Az átirányítást a jelentkező nem köteles elfogadni.

A felsőoktatási intézménnyel hallgatói jogviszonyban álló vagy tanulmányi okból elbocsátott személy az intézmény azonos szakára – amelyre hallgatói jogviszonya vonatkozik, illetve amelyről elbocsátották – felvételi kérelmet nem terjeszthet elő, kivéve, ha önköltséges vagy államilag támogatott státusát szeretné felcserélni. A költségtérítésben vagy önköltségesen tanuló kismamák vagy kisgyermekes apák tanulmányaikat a diploma megszerzéséig, de legfeljebb a törvényben meghatározott szemeszterek időtartamáig költségtérítés nélkül folytathatják. (Forrás: Nefni)

A HALLGATÓ AZ INTÉZMÉNY EGYENRANGÚ POLGÁRA

Egységes elvek szerint kell megújítani a köz- és a felső oktatást

Örömmel teszek eleget annak a kérésnek, hogy a **Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK)** álláspontját ismertessem a **Pedagógusok Lapjában az új felsőoktatási és közoktatási törvények koncepciójáról**. A felsőoktatás és a közoktatás mint ágazat nem választható szét. A felsőoktatásban képzett pedagógusok tanítják gyermekeinket a közoktatásban, akik később maguk is a felsőoktatásba kerülhetnek, és diplomát szerezhetnek. Az elmúlt két évtized jelentős részének elhibázott oktatáspolitikája, az állandó reformkényszer, a kiszámíthatatlan változások, a köz- és a felsőoktatás sokszor tapasztalt szembállításuk között oda vezetett, hogy a felsőoktatásba ma bekerülő fiatalok képzett-sége számos szakon elmarad a kívánattól.

Üdvözljük a kormányzat indíttatását az új közoktatási és új felső oktatási törvény megalkotására. Hangsúlyozzuk, hogy egységes elvek mentén kell meghatározni az egész oktatási ágazat hosszú távú jövőjét, és a felső oktatás pedagógusképzési rendszere átalakításának illeszkednie kell a közoktatás pedagógus-életpályamodelljéhez. A felső oktatási törvény koncepciójához a HÖÖK testületei az elmúlt hetekben összeállították azt a részletes javaslatcsomagot, amelynek elfogadása esetén támogatni tudjuk a koncepció törvényté formálását. Javaslatunkat december elején, a HÖÖK közgyűlésének döntését követően juttattuk el a minisztériumba.

Egységes tanárképzést

Javaslatunk egyik legfontosabb eleme, hogy a bolognai képzési rendszert mindenképpen felül kell vizsgálni. Egyetértünk azzal, hogy azokon a szakokon, amelyeken az oktatás minőségének rovására ment a kétszintű képzés bevezetése, vezessék vissza az osztatlan képzési formát. Ugyanakkor a felülvizsgálatot a hallgatók bevonásával, szakonként, hatástanulmányok készítésével kell elvégezni, majd az elkészült tanulmányokat nyilvánosságra kell hozni, és ez alapján döntést hozni arról, mely szakokon indokolt, és mely szakokon nem, a bolognai képzési rendszer megtartása. Álláspontunk szerint a tanárképzésnek országosan minden egyetemen egysé-

gesnek kell lennie, a humán és természettudományos tanárokat azonos struktúrában kell képezni, és a felső tagozatos és a középiskolai oktatásra egyaránt fel kell készíteni őket.

Kívánatos a középfokú nyelvvizsga

Az egyetemi felvételi rendszer átalakításához kapcsolódó észrevételeink között kiemelem, hogy a két emelt szintű érettségi vizsga kötelezővé tételét a felső oktatási felvételhez túlzottnak tartjuk mindaddig, amíg a közoktatásban nem teremtik meg azokat a feltételeket, amelyek képessé teszik a középfokú oktatási intézményeket arra, hogy nagy számban készítsék fel az emelt szintű érettségire a diákokat. Emellett hosszú távon (szintén a közoktatásban a megfelelő feltételek megteremtését követően) kívánatosnak tartjuk azt is, hogy egy középfokú komplex nyelvvizsga is legyen a felső oktatásba kerülés feltétele. Éppen ezért támogathatónak tartjuk a közoktatási törvény koncepciójának azon elképzeléseit, amelyek szerint a diákoknak több idegen nyelvet is tanulniuk kellene – hozzátevé, hogy ehhez a megfelelő finanszírozási rendszert is meg kell találni. A mesterképzésekre való felvételi szabályozását – a tárgy keretek meghatározásán túl – továbbra is az intézmények hatáskörébe utalnánk.

Intézményi hatáskörben döntsenek a vizsgalehetőségekről

A koncepció jelenlegi formájában szó szerint nem tartalmazza, de a korábbi vitákban elhangzott, hogy korlátoznák egy tantárgy felvételének többszöri lehetőségét és azt, hogy a hallgató adott tárgyból hányszor kísérheti meg a vizsga letételét. Mindemellett korábban azt is javasolták, hogy aki ezen feltételeket nem teljesíti, azt bocsássák el az intézményből, és azonos intézmény azonos szakára egyáltalán ne jelentkezhesen. Javaslatunk: a törvényt rögzítse, hogy intézményi hatáskörben, a tanulmányi és vizsgarend keretében történik a tantárgyfelvételi és vizsgalehetőségek számának meghatározása. Az adott félévben vagy a tanulmányok bizonyos szakaszában (pl. az első két félévben vagy az első négy félévben) teljesített kreditek számának vizsgálata és a megfelelő számú kredit nem teljesítéséhez szankció rendelése (pl. az átsorolás államilag támogatott képzésből költségté-

rítéses képzésbe) elég erős teljes szankció arra, hogy a hallgatókat a tanulmányaik minél rövidebb időn belüli elvégzésére ösztönözze. Álláspontunk szerint a felvételizési lehetőség megtiltása azonos szakra azokban az esetekben, amikor a hallgatót tanulmányi okokból elbocsátották, nem fogadható el, és alkotmányossági aggályokat is felvet, mivel a hatályos alkotmány garantálja az oktatáshoz való jogot minden állampolgár számára. Javasoljuk továbbá, hogy ne szoríjon meg a hallgatói jogviszonya annak, aki az alapképzés után mesterképzésben vagy a felső fokú szakképzést követően az alapképzésben folytatja tanulmányait, feltéve, hogy a tanulmányait megszakítás nélkül, a soron következő tanulmányi félévben, ugyanabban a felső oktatási intézményben folytatja tovább.

Maradjon a hallgatói képviselő jelenlegi aránya

A hallgatók egyéni és kollektív jogainak biztosítása során fontosnak tartjuk, hogy a hallgatói képviselő aránya az intézmények legfelsőbb döntéshozó testületében, a szenátusban megmaradjon a jelenlegi törvényben rögzített egynegyed és egyharmad között, természetesen csak abban az esetben, ha a hallgatók meghatározott része, legalább egynegyede részt vett a hallgatói önkormányzati választásokon. A hallgató az intézmény egyenrangú polgára, ezért azt szeretnénk, ha nem korlátoznák a hallgatói képviselő szavazati jogát bizonyos kérdésekben, mint pl. a vezető megválasztása.

A köz- és a felső oktatásban is égető gond az alulfinanszírozottság. Támogatjuk a normatív finanszírozási rendszer átalakítását célzó elképzeléseket, az intézmények minőségelv alapján történő differenciált finanszírozását. Szükségesnek tartjuk mind a köz-, mind a felső oktatásra jutó költségvetési támogatás reálértékben kimutatható emelését. Bízunk abban, hogy a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben is sikerül forrásokat találni a közoktatásban a pedagógus-életpályamodell bevezetésével együtt elképzelt bérrendezésre, a pedagógus-pálya anyagi megbecsülésének és hajdani presztízsének helyreállítására.

Körösparti Péter elnök
Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája

NINCS TEHETSÉGTELEN EMBER

Az oktatási törvények legnagyobb hibája, ha nem veszik figyelembe a különbségeket

Az Oktatásért Konferenciát *dr. Réthelyi Miklós* miniszter fővédnöksége alatt november 14-én tartották. A Budapesti Kongresszusi Központban mintegy ezer igazgató, intézményvezető, pedagógiai szakértő és tanár a nemzetközi és a hazai tehetséggondozásról tanácskozott. A világhírű szingapúri és izraeli modellt a saját országuk szaktekintélyei mutatták be itt, Budapesten.

Az eseményt *dr. Báthory Zoltán* az Oktatásért Közalapítvány kuratóriumi elnökeként nyitotta meg, majd *prof. dr. Csermely Péter*, a Semmelweis Egyetem professzora, a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács elnöke tartott el adást „Magyar tehetségálózatok a Kárpát-medencében” címmel. Csermely Péter hangsúlyozta, hogy Magyarországon sokkal több tehetség van, mint ami hasznosul. „Rejtett tehetség sokkal több van, mint azokból, akiket tényleg felis-

merünk. Tehetségtelen ember nincs is. A tehetséggondozás – hitünk és tapasztalataink szerint – a fogantatás pillanatától a halál pillanatáig tart. A tehetséget – amellyel megáldotta a sors az embert – fontos, hogy haszonra, tényleges kibontakozó tevékenységre tudja váltani.”

Az iskolában nehézség az egyének sokszínű sége

A tehetséggondozás nemzetközi aspektusait három külföldi el adó ismertette. Elsőként *prof. Franz Joseph Mönks*, az Európai Tehetségtanács örökös elnöke beszélt az európai tehetséggondozásról. „Az iskolai keretek közt történő oktatás legfőbb nehézsége az egyének sokszínű sége. A mindenkori oktatási törvények legnagyobb hibája, ha nem veszik figyelembe az egyének közti különbségeket.”

Majd *Mrs. Shlomit Rachmel*, az izraeli Oktatási Minisztérium f osztályveze-

t je mutatta be Izrael nemzeti tehetségprogramját. Ismertette az alaptantervet, amely meghatározza, hogy a diákok milyen ismereteket, kulturális, szociális és erkölcsi alapokat sajátítsanak el az iskola-rendszerben, de egyúttal rugalmasságot is biztosít az emberek eltér csoportjai számára saját céljaik megvalósítására.

Mindenkinek lehet séget kell adni a megmutatkozásra

A plenáris ülés utolsó két el adója pedig *dr. Tan Bee Geok*, a szingapúri oktatási minisztérium Tehetséggondozó Programjának igazgatóhelyettese és *dr. Quek Chwee Geok* voltak. K Szingapúr nemzeti tehetségprogramjáról beszéltek, valamint az oktatásfilozófiáról, amelynek egyik alapja, hogy meg kell adni a lehet séget minden diák számára képességeinek megmutatására, valamint el kell fogadni a diákok képességbeli különbségeit.

EGYEZTETTEK AZ OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉSRŐL

Bár felül kell vizsgálni a bolognai rendszert, a tanárképzést pedig ismét osztatlanra kell tenni, a felsőoktatásban továbbra is a bolognai út az irányadó – folytatta a felsőoktatási törvény koncepciójáról múlt héten kezdett egyeztetést november 22-én *Réthelyi Miklós* nemzetierőforrás-miniszter, *Hoffmann Rózsa* oktatásért felelős államtitkár, *Dux László* felsőoktatásért és tudománypolitikáért felelős helyettes államtitkár és *Pokorni Zoltán*, az Országgyűlés oktatási és tudományos bizottságának elnöke. *Pálinkás József* MTA-elnök előző héten arról beszélt: még a tanárképzésben is át kell gondolni az osztatlan képzések visszaállítását.

Szigorítani kell továbbá a jövő ben a felső oktatásba való bejutás feltételeit, és mivel a „pusztán hallgatóarányos finanszírozás nem tudta a min ség irányába befolyásolni a rendszert”, a normatív finanszírozást a min séget támogató elemekkel kell kiegészíteni, valamint növelni kell a nehéz helyzetbe került vidéki felső oktatás intézményeinek regionális szerepét – állapították meg a felek a november 22-én született emlékeztet ben.

E szerint a felső oktatás új rendszerének biztosítani kell a felső oktatás min ségének javulását, hogy megfelelő szakembereket biztosítson a gazdaságnak, és európai szinten is versenyképes legyen.

Továbbá biztosítania kell a megfelelő hozzáférhet séget, hogy mindenki számára lehet vé tegye a felemelkedést. Ezen célok elérése érdekében szükséges, hogy a magyar felső oktatás az európai felső oktatás fejlődésének f irányához igazodjon, ennek érdekében a nemzeti sajátosságok figyelembevételével a bolognai rendszert tartja irányadónak.

A bolognai rendszer magyarországi bevezetése er lletetlen, kell en át nem gondolt módon történt meg – áll az emlékeztet -ben. Ennek megfelelő en felül kell vizsgálni a kialakult képzési kínálatot.

Bologna nem az ördögöt l való

A tanárképzés tekintetében viszont vissza kell térni az osztatlan képzéshez, ugyanakkor más képzések esetében is szükséges vizsgálni, hogy a képzés megfelel szerkezetben történik-e. A felső oktatásban általában kétciklusú képzés valósul meg, kivéve azokat a tudományterületeket, amelyeket jogszabály megnevez. A képzési rendszert úgy kell kialakítani, hogy az alap- és mesterképzésben a hallgatók két-, illetve egyharmada tanuljon.

A tanárképzéssel kapcsolatban a múlt héten *Pálinkás József* elmondta: „Én óvatos lennék az egyciklusú képzésekkel szemben. A bolognai képzési rendszer visszafordíthatatlan, és sok jó eleme van. Ne tüntessük ezt úgy föl, mintha valami ördögöt l való dolog lenne. Ahhoz, hogy beilleszkedjünk az európai felső oktatási rendszerbe, a bolognai struktúrában kell tanítani a hallgatókat.” Az egyciklusú képzést véleménye szerint néhány jól meghatározott, összeillő tanár szakon kellene lehet vé tenni, példaként pedig a matematika–fizika, a kémia–biológia és a magyar–történelem szakot említette. Aki azonban balett és fizika szakos tanár akar lenni, annak kedvéért nem kellene átalakítani az egész felső oktatást. Hasonló esetekben a balett, majd a fizika szak elvégzésével válhatna tanár a jelentkező b l tette hozzá.

A diplomások a hazai gazdaságot gyarapítsák

A magyar felső oktatás egyik nagy kihívása az elkövetkező évtizedekben, hogy a tehetséges magyar fiatalok részt vegyenek ugyan külföldi részképzésekben, de alapvetően hazai intézményekben tanuljanak, és diplomájuk megszerzése után hazánk gazdaságát és kultúráját gyarapítsák. A magyar felső oktatási intézményeknek ehhez az európai piacon – többek között – német, angol, francia társaikkal kell majd versenyezniük, és talpon maradniuk.

(PL-összeállítás)

VIZSGÁKKAL DÚSÍTOTT ÉLETPÁLYAMODELL

A pedagógusnak alkalmatlan jelentkez ket eleve kisz rnék

A legrátermettebb, legtehetségesebb fiatalokat szeretné a katedrára csábítani az oktatási államtitkárság. Ehhez elkészítették a pedagógus-életpályamodelljüket. Eszerint kétéves gyakornoki időszakból és három – kivételes esetben négy – további szakaszból állna a pedagógus-életpálya. Az új rendszer bevezetésére leghamarabb a 2012/2013-as tanévben kerülhet sor.

A magyar oktatási rendszer eredményessége szempontjából kulcsfontosságú, hogy a pedagógushivatást azok a legrátermettebb, legtehetségesebb emberek válasszák, akik magas szintű képzettséggel és általános műveltséggel, továbbá a gyermekek, fiatalok fejlődését támogató nevelés-oktatás és egyéni fejlesztés vonatkozásában megfelel személyiségjegyekkel, szociális érzékenységgel rendelkeznek, a már gyakorló és eddig is eredményes pedagógusok pedig a pedagóguspályán maradjanak. Ehhez szükséges a már hosszú évek óta tervezett pedagógus-életpályamodell bevezetése.

Az oktatási államtitkárság szerint az általuk megvitatásra készített életpályamodell a pálya egészen ösztönz en hat, garantálja a pedagógusi munka magas minőségét, a foglalkoztatási biztonságot, a megfelelő megélhetést, a szakmai fejlődést, a pedagógusok társadalomban betöltött szerepének az elismertségét, valamint lehet séget teremt az alkalmatlan jelentkez k kisz résére is.

Fokozatosan a pályára

Az oktatási államtitkárság által készített koncepció szerint a jövőben az első és második fokozat mellett megkülönböztetnének mesterpedagógus és tudóstanári fokozatokat. A Pedagógus I. fokozatba kerülés feltétele a gyakornokság lezárását jelent „min sít vizsgán” való megfelelés, míg a Pedagógus II. fokozatba kerüléshez „min sítés” lenne szükséges a jelenlegi elképzelések szerint.

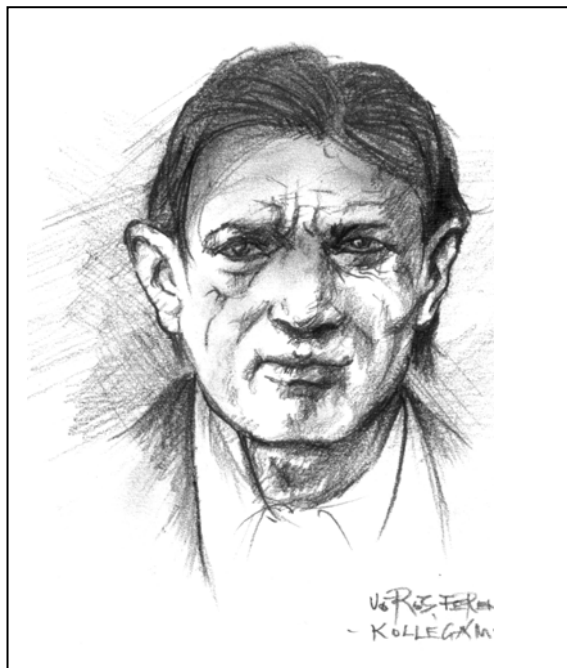
A gyakornokok kötelező óraszámát tanítók és tanárok esetében 19 óra, óvoda-pedagógusok esetében 27 óra. Nem vállalhatnak túllórát, nem lehetnek osztályfőnökök. A gyakornok alapbére a mindenkori minimálbér 160, illetve 200 százaléka, amely illetményalapként funkcionál, a pedagógus-el meneteli rendszer fokozataihoz tartozó illetményeket ehhez viszonyítva állapítanak meg.

Ösztönz nek ösztöndíj és szakvizsga

A tervezet szerint a kormány és az önkormányzatok ösztöndíjat alapíthatnak az egyetemen és a gyakornoki időszak első két évében kiemelkedő teljesítményt nyújtó pályakezdők számára. Az ösztöndíj elnye-

résének feltétele az első gyakornoki évben a legalább jó min sítés diploma és az egyetem pedagógiai tanszékének ajánlása; a második gyakornoki évben pedig a közoktatási intézmény ajánlása.

Az ösztöndíj a gyakornoki alapfizetés 50 százalékának megfelelő összeg. A gyakornok a min sít vizsgát követően léphet be a Pedagógus I. fokozatba. Alapbére a gyakornoki alapfizetés 110 százaléka. A fokozatot elérő pedagógus lehet osztályfőnök és vizsgáztató tanár. A Pedagógus II. fokozatot elérő pedagógus kezdő alapbére a gyakornoki fizetés 150 százaléka. A fokozatba lépés feltétele a legalább nyolcéves pedagógusi gyakorlat és a min sítés.

A mesterpedagógusi fokozat elérésének feltétele a pedagógus-szakvizsga, a 14 éves munkaviszony, valamint a második min sítés megszerzése/kiváló min sítés megszerzése, míg tudóstanári az lehet, aki legalább 14 éves pedagógiai gyakorlattal rendelkezik, és megszerezte a második min sítést. A mesterpedagógusi fokozatot elérő pedagógus legkisebb alapfizetése a gyakornoki alapfizetés 200 százaléka. A tudóstanári minimális alapbére a Pedagógus I. alapbérenek 220 százaléka. A különböző fokozatokhoz tartozó, eltérő bér mellett megmarad a háromévenkénti automatizmus is. A min sítést követően a pedagógus a következő fokozat első fizetési kategóriájába kerül, attól függetlenül, hogy hány év

után szerezte meg azt – olvasható a vitaanyagban. A mindenkori nyugdíjkorhatár elérését megelőző ötödik évtől a pedagógusok dönthetnek úgy, hogy kevesebb óraszámú tanítanak, fizetésük pedig csak az óraszámcsökkentés mértékének 50 százalékával csökken.

Új bértábla min sítéssel

Az új pedagógus-el meneteli rendszer új pedagógusbértáblát jelent, amely már nemcsak a megszerzett képesítéseket és a pályán töltött éveket veszi figyelembe, hanem a min sítés eredményét is. A nem állami, nem önkormányzati fenntartású intézményekben a fizetési „kategória” megállapítása a közalkalmazott pedagógusokkal azonos módon történik. Egyéves „alkotói szabadságra” a legalább Pedagógus II. fokozatot elért pedagógusok pályázhatnak.

A 2011/2012-es tanév második félévében már kísérleti jelleggel elindul a min sítési rendszer. Az új fokozatba lépésre mindig a min sítést követő tanév szeptember 1-jén kerül sor. Az új rendszerbe való átlépés első lehetséges dátuma 2012. szeptember 1.

Az új pedagógus-el meneteli rendszer minden közoktatásban résztvevő pedagógusra vonatkozik. A már pályán lévő pedagógusok első min sítése a 2017/2018-as tanév végéig megtörténik. Az új rendszerbe való belépés feltétele a min sít vizsga/min sítés megszerzése. Azokra a pedagógusokra, akik a rájuk irányadó öregségnyugdíj-jogosultsághoz szükséges feltételeket a rendszer bevezetését követő 10. tanév (a 2022/23-as tanév) végéig teljesítik, nem vonatkozik a min sítési kötelezettség.

Tanárjelölteknek hallgatói munkadíj

A f iskolai, illetve egyetemi képzés 6. tanévében sorra kerül „pedagógusjelölési” év során a hallgatók „hallgatói munkadíjban” részesülnek, amely a mindenkori minimálbérnek legalább 90 százaléka. Az anyag a pótlékok rendezésére is kiterjed: legsürgősebben az intézményvezető és az osztályfőnöki pótlék megemelését nevezi. Az igazgatói pótlék a gyakornoki kezdő alapfizetés 40-80 százalékának, az osztályfőnöki pótlék pedig 15-35 százalékának megfelelő összeg.

(Forrás: Nefini)

PSZ-felvetések az életpályamodellről

Az egymást követő kormányok választási ígéretei között mindig szerepelt a pedagógusok életkörülményeinek javítása. Leegyszerűsítve ennek indokát: a közel százhetven ezer pedagógus, a családtagokat is figyelembe véve, a szavazók több mint 5 százalékát teszi ki.

Az egymást követő kormányok mindegyike a közoktatás rendszerének jobbítását is célul tűzte ki. Leegyszerűsítve ennek indokát: a közel egymillió-kétszáz ezer gyermek és tanuló családtagjait számolva ez a kérdés a szavazók legalább harminc százalékát közvetlenül érinti.

Az eredmények ismertek. A közoktatás minden kormány kísérleti terepe volt. Az állandó átalakítások, változások mögött sok esetben a gazdasági megszorítás állt. A pedagógusok helyzetének rendezése pedig mindig elmaradt.

1. A napvilágot látott életpályamodell új besorolási rendet, hozzá kapcsolva magas illetményeket ígér. Nem tekinthet azonban átfogó rendszernek, mivel a pedagógus-életpálya nem csak a magas fizetést válik vonzóvá. A megismert kormányzati elképzelések pedig súlyos árat követelnek a magasabb jövedelemért cserébe. Ennek lényege: a pedagógushivatás legfontosabb elemének, a szakmai önállóságnak radikális csökkentése, a pedagógus folyamatos, külső, hatósági ellenőrzése, vizsgáztatása, magánéletének „figyelemmel kísérése”.

2. A Pedagógusok Szakszervezete nem támogat olyan pedagógusfoglalkoztatási koncepciót, amelynek kidolgozásába nem vonják be a lehető legkorábbi időpontban. Ezért követeli, hogy folytatódjon az az elvégzett munka, amely 1998-ban – az akkori Fidesz Oktatási Minisztérium és a Pedagógusok Szakszervezete részvételével – megkezdődött, és forráshiány miatt félbeszakadt.

3. A Pedagógusok Szakszervezete nem ért egyet azzal, hogy a pedagógus-életmeneteli rendszer összekapcsolódjon külső, hatósági minősítési, vizsgáztatási rendszerrel. A Pedagógusok Szakszervezete elfogadhatatlannak tartja, hogy több mint tíz év munkában eltöltött idő után bárki ki lehessen mondani egy hatósági eljárás keretében, hogy alkalmatlan a pályára.

4. A Pedagógusok Szakszervezete elengedhetetlennek tartja a pedagógusok szakmai ismereteinek rendszeres megújítását, bővítését. Ennek költségei azonban nem háríthatók át az érintettekre. Ehhez kapcsolódik a végzett munkateljesítmény rendszeres értékelése. Ez azonban elsősorban a munkáltató joga és kötelezettsége, aki támaszkodhat az intézményi minőségbiztosítás rendszerére, a szülői és tanuló elkötelezettségére.

A Pedagógusok Szakszervezete elutasítja a pedagóguséletpálya-modell jelenlegi tervezetét. Követeli, hogy az általa elkészített és a kormányzat részére megküldött ajánlat alapján kezdődjön meg a közös elvégzett munka.

Nem lehet visszafordulni a múltba

A felsőoktatási törvény koncepciója a pedagógusképzésről

„A közoktatás megújulásának garanciális feltétele a pedagógus, az új képzési rendszer kialakítása” – mondja az új felsőoktatási törvény koncepciója. Olyanok készítették, akiknek látnivalóan nagyon fontos volt a tanárképzés, akik évek óta készülődtek rá, hogy egyszer végre „rendet csináljanak” a felsőoktatás területén, és akik – mindennek következtében – egymás között, a nyilvánosság kizárásával dolgozták ki elképzeléseiket. Valóban, így is történt. „Manrészára menni” – ahogyan az egyházi nyelv egykor fogalmazta – ráadásul egyházi egyetemen, a nyár közepén –, ehhez nem kis elszántság és elkötelezettség kell. És, valljuk meg, egy adag naivitás is. Az, amit a törvény koncepciója tartalmaz, épp ezért tetszik. S épp ezért nem tetszik.

Azért tetszik, mert képp általános, emelkedett és egyértelmű. Akik nincsenek benne a felsőoktatási politikacsinálás során (e sorok írója sincs benne), akiknek módja és szabadsága van arra, hogy fél lépés távolságból, egyfajta, mondjuk, „felelőtlenül” bírálják a mai felsőoktatást, azok még inkább vágnak a tiszta beszédre. Nincsenek kompromisszumok. Nincsenek egyezkedések. Nincsenek megengedett félmondatok (legfőlegbb a koncepció egy helyén: a tanárképzés intézetei esetében). Minden egyértelmű, világos, áttekinthető és egyszerű.

Egyszer elvek, egyszer gyakorlat

Egyszer például az, hogy „a pedagógusképzésnek... a központilag szabályozott közoktatási rendszer a »megrendelője«, ezért a pedagógusképzésben erőteljesebben érvényesül az állam szabályozó szerepe”. Egyszer az, hogy „a pedagógusképzés... szabályozása tekintetében az állam szerepe meghatározó”. Még inkább egyszer – és persze támogatandó is –, hogy a pedagógusképzés „kitüntetett feladata a jövő nemzedék nevelésére-oktatására hivatott pedagógusok képzése”. Hiszen „a közoktatás megújulásának garanciális feltétele a pedagógus, az új képzési rendszer kialakítása”.

Az egyszerű elvekből (látszólag) egyszer gyakorlat vezethető le. A koncepció írói szerint a pedagógusképzés nemcsak a közoktatásnak fontos, hanem magának a felsőoktatásnak is. Hiszen a felsőoktatás fele – a koncepció írói szerint – pedagógusképzést folytat, és a hallgatók negyede – így vagy úgy – pedagógusképzésben vesz részt. Ne vitassuk ezt a számítást – úgysem a tervezők asztalán született, és úgyis inkább érvelésként, semmint számítási eredményként hat (a felsőoktatásban sokféleképp lehet hallgatói képzési utakat és szándékokat számítani). A pedagógusképzés – ezt az elmúlt évek vitáiban sokszor hallottuk már – valamiképp meghatározza a Bologna-folyamat egész kimenetét, egész sikerét. Fontossága jegyében és tudatában az új koncepció írói az egész pedagógusképzést kivennék a Bologna-folyamatból (alapképzés, mesterképzés, doktori képzés), és egyciklusúvá tennék. Akárcsak a jogászok, orvosok, művészek és teológusok képzése – mindazoké, akik jobban ellenálltak a korábbi kormányzati beavatkozásoknak, és hagyományait sikeresebben védtek.

Egy ciklus kontra osztott képzés

Miért volna arra szükség, hogy a pedagógusképzés visszaálljon egyciklusúvá? Azért – ezt a koncepció írói nem írják le, de a megkezdett vitákban sokan sokfelé hangoztatták –, mert a kétciklusú pedagógusképzésbe kirívóan kevesen jelentkeztek. Néhány egyetemen, különösen a természettudományi karokon a tanári mesterképzésre jelentkeztek csupán lézengtek. Ez már-már a karok létét tette kétségessé, hiszen nekik is a pedagógusképzésből éltek (különösen a vidéki egyetemeken).

Vajon megszűnik-e az egyciklusú képzéstől a pedagóguspálya iránti érdektelenség? Vajon csakugyan ez az oka – a Bologna-rendszer –, hogy tanárnak, főként fizika-, kémia-, biológia-, matematikatanárnak olyan kevesen jelentkeznek?

(Folytatás a 17. oldalon)

NEM LEHET VISSZAFORDULNI A MÚLTBA

(Folytatás a 16. oldalról)

Ebben már nem vagyunk biztosak. Csoválhatjuk, irigyelhetjük a koncepció íróinak bátorságát, amellyel ezt kigondolták – akár bosszankodhatunk is rajta –, elhinni azonban nem hisszük el. S itt kezdődnek a főntartásaink.

Ha minden úgy volna jó, ahogyan „régén” (de mikor is?) volt, lett volna olyan pedagógusképzés, amely jól működött, csak valakik valamikor elrontották. S akkor egyszer volna visszafordulni a régi, jól bevált modellhez. (A koncepció írói nem mondják ezt, de sugallják.) Akkor elegendő volna visszaállítani az egyetemek és főiskolák közti különbséget, az állami szerepvállalás eldőlését a felsőoktatásban, emelni a jelentkezők színvonalát, kormányzati ellenkezés alá helyezni a felsőoktatás különböző rendfokú „köztes szervezeteit” (akkreditációs bizottság, felsőoktatási tanács). Elegendő volna az állami közoktatás megrendelési szerepe ahhoz, hogy a pedagógusképzést jó útra tereljük. Elegendő volna bevezetni az – egyébként régóta és nagyon is szükséges – pedagógusi gyakorlóévet.

Társadalmi trendek következménye

E sorok írója kezdett el főntartással szemlélni a Bologna-rendszer diktátum-szerű ráerőltetését a felsőoktatásra; azzal együtt, hogy a felsőoktatás szereplői is mutathattak volna némi bátorságot az ellenállásban és némi tartózkodást a Bologna-rendszerrel együtt bevezetendő kormányzati újításokkal szemben. Nem siratja meg tehát a Bologna-rendszer visszaszorítását még a pedagógusképzésben sem (más képzésekben egyébként sem szorul vissza, még a koncepció szerint sem). Szeretne teljesen eltűzöttnek érezni a koncepcióval szembeni kezdeti reagálásokat; úgy találva, hogy némely reagáló káékán is csomót keres. E sorok írója – talán inkább, mint mások – érteni véli a koncepció íróinak szándékait. Épp ezért vannak főntartásai.

Nem hiszem, hogy a mai felsőoktatás Magyarországon oly konzekvensen elválasztható lenne a gazdaság és társadalom valós folyamataitól, mint azt a koncepció írói vélik. Nem hiszem ezért, hogy ennyire tisztán, világosan, elve mentén lehetne szervezhető és átalakítható. Nem hiszem, hogy az európai egyetemek Magna Chartája (*Magna Charta Universitatum, Bologna, 1988*)

alapján lehetne újraszabályozni a felsőoktatást. Holott a koncepció írói – tévedésből? szándékoltnak? – erre a dokumentumra hivatkoznak, s nem a Bologna-folyamatot megindító kormányzati nyilatkozatra (*Bolognai Nyilatkozat, 1999.*) Röviden: nem hiszem el, hogy vissza lehetne fordulni a múltba, figyelmen kívül hagyva azokat a fejleményeket, amelyek a Bologna-folyamat megindulása óta történtek.

Azt gondolom, hogy a pedagógusképzés újabb reformjának – ha ilyesmi egyáltalán lehetséges (hogy szükséges volna, senki sem vitatja) – arra kell épülnie, ami már megtörtént. Mert ami már megtörtént – az intézményi háttér átrendezése, a pedagóguspálya kiürítése, a természettudományos tárgyak iránti érdeklődés csökkenése, a közép-

fokú oktatás általánossá válása, a felsőoktatás eltömegesedése – nem egyszer kormányzati akció volt. Több annál: olyan társadalmi trendek következménye, amelyeknek az érvényesülése Európában szerencsésen megfigyelhető.

A jó tanár mindenekelőtt mivelt ember

Jó, ha valaki – a koncepció írói – meg akarják rízni, vissza akarják állítani a felsőoktatás méltóságát; de nem jó, ha az egységesül felsőoktatást többszorosítással kívánják visszaszervezni. (Különbözőben is: az egyetemek és főiskolák közötti különbség egész problémája egy két főiskolánk krónikusan húzódozó, régóta időszerű egyetemmé szervezésével megoldható volna.) Jó, ha valaki a tanárképzésben visszaállítaná a kétszakosítást; de nem jó, ha a képzések mára

kialakuló sokszínűségét visszaszorítaná, elszegényítené. Jó, ha valaki a leendő tanárok értelmiségi képzését szeretné hangsúlyozni a szakmai perspektívájú „pedagógusképzés” helyett. De nem jó, ha a „mesterségbeli tudást” lesz kímélt a „hogyan tanítsunk” kérdésére. Ahhoz, hogy valaki igazi, jó tanár legyen – amolyan régi vágású, elhivatott –, *mindenekelőtt mivelt ember kell legyen*. S ebbe nemcsak a tudománya tartozik bele, hanem a gyerekekről, fiatalokról, sőt a saját pályájáról alkotott tudása legalább ugyanannyira.

Kell-e tehát mindezek alapján másik törvénykoncepció? Nem kell – ha a jelenlegi koncepciót annak tekintjük, ami: az oktatásügyi kormányzat egyfajta „szándéknyilatkozata”. Tiszta, világos, egyértelmű (vagy majdnem az, a lehetőségek határán belül). Alkalmos arra, hogy nyilvánosság elé lépjenek vele mantrázjuk tiszta csöndjében, és lemérhessék a társadalmi közeg érdeklődésének valós bonyolultságát. Nem alkalmas – legalábbis jelen formájában – arra, hogy változtatás nélkül törvényerőre emelkedjék. Szeretném megnyugtató, ha a koncepció írói „kerettörvénynek” szánják, amely csupán elveket tartalmaz későbbi kormányrendeletek számára (ez a keleti típusú törvényhozások stílusa a nyugati típusú, szerkesztéses formájú törvényhozásokkal szemben).

Kötelez a koncepció vitatása

Vagyis nemcsak lehet és érdemes ezt a koncepciót vitatni – szeretni vagy gyölni, támogatni vagy elutasítani –, hanem *egyenest kötelez*. Hiszen a törvényhozás nem a valóság megreformálásának az eszköze, hanem az érdekegyeztetések dokumentálásáé. Törvényt nem azért alkotunk – a felsőoktatásról és a pedagógusképzésről sem –, hogy elveinket ráerőltessük a valóságra, bármennyire helyesnek tartjuk őket, és hiszünk is bennük. Hanem azért alkotunk törvényt, hogy amiben megegyeztünk, azt szerkesztésbe foglaljuk. Az egyik szerkesztés fél – az oktatásügyi kormányzat – megírta a maga „szerkesztés-tervezetét”. Most a többi szerkesztés félén a sor, hogy hozzátegye a magáét. Többek között a pedagógusok következnek – szervezeteik, szakértői és nyomásgyakorló csoportjaik –, hogy kik is átjavítsák a tervezetet. Olyan szerkesztés, amelyet valamennyi fél elfogad, és be is tart.

Kozma Tamás Prof. Emer.

A KUTYÁK, AKIKKEL MEGOSZTHATÓ A LÉTEZÉS

Terápia az egri Szalaparti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Szakiskola és Diákotthonban

A Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány felkérésére előadást tartott iskolánkban áprilisban dr. Poczok Miklós Péterné, iskolánk gyógypedagógusa: **Ismerkedés, megértés, együttlét (Terápiás lehetőségek a súlyosan-halmozottan sérült tanulók számára) címmel a kutyaterápiáról. „A kutyák, akikkel megosztható a létezés, különös és csodálatos lények. Megvan a magukhoz való eszük és bölcsességük” – Gerald Durrell, az angol zoológus és író szavaival köszöntötte az előadás résztvevőit.**

Eladásában kiemelte, intézményünk új pedagógiai módszerként alkalmazta az állatasszisztált terápiát, közkezdveltebb néven a kutyaterápiát, a súlyosan halmozottan sérült tanulóknál. Hetente egy alkalommal célzottan erre a feladatra kiképzett, terápiás kutya, Véda érkezett gazdijával a foglalkozásokra. A Mondjunk Mancsot Terápiás és Segítő kutyás Közhasznú Egyesület tagjai, jelenleg külföldön folytatják munkájukat. Az egyesület 2009 márciusában alakult szociálpedagógusok, gyógypedagógusok és egyéb szakemberek összefogásával, azzal a céllal, hogy Egerben is népszerűsítsék a kutyák bevonásával végzett fejlesztő terápiát. Feladatuk a hazánkban is egyre inkább elismert terápiás és segítő kutyák képzése, rászorulókhöz való eljuttatása.

Véda visszaadta a szeretetet

Véda egy aranyos bordercolli, azok közül is egy kisebb méret, nagyon jól irányítható, és – mint a gyógypedagógusok – kissé munkamániás. Hihetetlen intelligenciával rendelkezik, mindig meg akar felelni gazdijának, ahogyan ez az év során mindig kiderült. Az idegen embereket, így a mi tanulóinkat is valami különleges bájjal, kedvességgel, alázattal fogadta. A hirtelen mozdulatokra, kiabálásra, váratlan helyzetekre is nyugodtan, kiszámíthatóan reagált. A kutya mint motiválóerő segítette a tanulók figyelemkoncentrációját az elvégzendő feladatra, az állattal együtt töltött idő fokozta a sérült gyermekek beszédfejlődését. Az állat simogatása önmagában véve is terápiás hatású volt, hiszen Véda visszaadta a rá irányuló szeretetet.

Gyógypedagógusunk eladásának legfontosabb része az eredmények hangszólóvá tétele volt. A tanulók örömmel találkoztak kedvenc kutyusukkal, Véddal. Szívesen megtapintották, simogatták az állatot. Javult fizikai állapotuk, kéz-izomerejük növekedett, mozgékonyaságuk fokozódott. Játékot kezdeményeztek az állattal, együttműködtek benne lettek a feladathelyzetekben. A kutyával szemben egyre érdeklődőbbek, nyitottabbá váltak. Véda jelenléte készítő volt a hangadásra és a beszédre. Érzelemlátványukat mimikájuk tükrözte, utánozókészségük kialakulóban. Hangulatuk vidámmá, kiegyensúlyozottá vált. A terápiás foglalkozások a tanulók eredményesebb fejlesztését tették lehetővé, a felkínált ingereken keresztül új tapasztalatokat gyűjtöttek és élhettek meg.

A szülőknek is bemutatták a foglalkozásokat

A foglalkozásokon készített kisfilmeket, fényképeket a szülőknek az iskola napján mutatták meg, melyeknek nagyon örültek, és szeretettel fogadták.

A prezentáció rávilágított még a terápiás munka szigorú szabályaira, a segítő kutya fogalmára, a terápia alkalmazásának területeire, a foglalkozások céljaira, feladataira, felépítésére.

Az eladás végén gyógypedagógusunk köszönetet mondott azoknak az embereknek, akik önkéntes munkájukat felajánlották, és szabadidejükkel biztosították a terápiás munka folyamatosságát.

Mindenkinek az elismerését kiváltotta ez a bemutató, nem véletlen, hogy több szakmai fórumon is eladták.

Székesfehérváron is bemutatták a kutyaterápiát

Dr. Poczokné Magdika májusban Székesfehérvárra kapott meghívást a Pata és Mancs Terápiás Oktatási Egyesület és a Magyar Terápiás és Segítő Kutyás Szövetség Egyesülete szervezésében megrendezett országos konferenciára.

A „Segítő és terápiás kutyák alkalmazhatósági feltételei és lehetőségei” címet viselő rendezvény célja volt, hogy a rehabilitációs kutyák kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának folyamatát el segítve párbeszédet indítson a segítő és terápiás kutyák kiképzésével és alkalmazásával foglal-

kozó civil szervezetek, valamint a segítő kutyákat fogadó sérült emberek és a terápiás kutyákat alkalmazó egészségügyi és oktatási intézmények között. Képekkel illusztrált prezentációjában az egri Szalaparti Egységes Módszertani Intézményben végzett állatasszisztált terápiás fejlesztő foglalkozások sikereiről, jótékony hatásairól, tapasztalatairól számolt be.

Hornyeczki Lászlóné igazgató

Kreatív katedra

Lapunkban szeretnénk bemutatni azokat a pedagógusokat, akik kiváló munkájukkal sokat tesznek a magyar oktatásért, a gyerekekért, a jövőért. Ezért kérek titeket, aki ismer ilyen oktatókat, írja meg a nevét, elérhetőségét, hogy tőlük is bemutathassuk a lapban. Az ajánlatokat a milleii@pedagogusok.hu címre, vagy a 06-70-602-8885-ös telefonszámra várom.

Millei Ilona

Átiszabják a főváros elitképzését

Nem járul hozzá újabb hat- és nyolcosztályos évfolyamok indításához a főváros – mondta Csomós Miklós főpolgármester-helyettes. Hozzá tette, felülvizsgálják a szakmai munka minőségét a fővárosi oktatási intézményekben, az átvilágítások a jövő évben zajlanak majd.

Az oktatásban egységesítésre törekvő Csomós Miklós elmondta: kívánna élni azzal a jogokkal, mellyel a korábbi városvezetés nem.

A főváros ugyanis a pedagógiai programok felülvizsgálatán keresztül is befolyásolni tudja az iskolavezetést, megjelölve, hogy mit vár el, illetve mit nem enged meg. Kifejtette: minden intézménynek el kell érni egy bizonyos szintet ahhoz, hogy a főváros finanszírozza a működését.

A jövőre a négyosztályos gimnáziumoké, a gyenge színvonalat teljesítő intézményekben pedig a nulladik évfolyamot is megszüntetik.

A KÖZOKTATÁS KÖZSZOLGÁLAT

Amit az új közoktatási törvény koncepciójáról tudni lehet

A közoktatás költségvetésének támogatása nőne, a tankötelezettség 17 éves korig tartana, érettségizni hat tárgyból kellene, a diákok ingyentankönyvet kapnának – csak néhány intézkedés a már elkészült közoktatási koncepcióból. A koncepció a közoktatást nem szolgáltatásnak, hanem közszolgálatnak tekinti.

Új közoktatási törvény váltaná fel a jelenlegi, 1993-ban elfogadott szabályozást. Ehhez elkészült az oktatási államtitkárság közoktatásitörvény-koncepciója, ami a közoktatást nem szolgáltatásnak, hanem közszolgálatnak tekinti. Ezért „az új törvénynek szakítania kell a jelenleg hatályos szabályozás látszólagosan értékeslegesen és döntően az egyéni jogokra alapuló szemléletével, és meg kell teremtenie a nemzeti fejlődés szolgálatába állított közoktatási rendszer szabályait”.

Finanszírozás a közoktatásban

A közoktatási intézmények működését a központi költségvetési hozzájárulások, a fenntartók hozzájárulása, az intézmény saját bevétele, illetve az ellátottak térítési díjai biztosítják. A központi költségvetési hozzájárulás összegét az éves költségvetés határozza meg. A központi költségvetés biztosítja a közoktatási intézmény működéséhez szükséges pedagógus- és egyéb alkalmazotti létszámra megállapított átlagbér (és annak járulékai) szerinti támogatást. Az intézményfenntartók biztosítják a működéshez szükséges további támogatásokat az intézmény számára, illetve legtovábbi bér- vagy dologi juttatásokkal javíthatják az intézmény működésének feltételeit.

A tankötelezettség 17 éves korig tart

A gyermekeknek ötéves kortól kötelező az óvodai nevelésben részt venni, a gyermekek tankötelezettsége hatéves korban kezdődik és 17 éves korig tart. Az óvodát befejező gyerekeknél az iskolaérettséget a jövőben szakértői bizottság állapítaná meg egységes szempontok alapján. Ha a bizottság úgy értékeli, hogy a gyerek még nem iskolaérett, akkor egy évig elkészítésen vehet részt – erre akkor van lehetőség, ha akad nyolc ilyen gyerek. Az általános iskolát követően, illetve – nyolc vagy hat évfolyamos gimnáziumi képzés választása esetén – tíz vagy 12 éves kortól kezdődően minden gyermek a képességei, törekvései és tudása szerint, a középfokú iskola felvételi követelményei szerint folytathatja tanulmányait.

Mit tanulhatnak a diákok az általános iskolában?

A közoktatásban a nevelés-oktatás tartalmi egységét a Nemzeti alaptanterv (NAT) biztosítja, amely egyúttal a központi kerettantervek és a helyi tantervek alapját is képezi. A NAT-ban foglaltak érvényesülését az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek biztosítják. A készülő NAT és kerettantervek a javaslat alapján az eddigieknél sokkal jobban meghatározzák majd, hogy mit kell az iskolákban tanítani, az iskolák csak a tananyag 10 százalékát választhatják majd meg szabadon. Az új NAT „minden iskoláskorú gyermek számára egységesen átadandó mveltés-tartalmat” határoz majd meg. A NAT mellett készülő kerettantervek a koncepció szerint „rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak évfolyamonkénti követelményeit, (...) és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve legajánlott id keretet”. A kerettantervek közül az iskoláknak a terv szerint

kötelezően kell választaniuk majd egyet. A kerettantervtől csak az oktatásért felelős miniszter külön engedélyével lehet eltérni.

A rosszul viselkedő gyereket eltávolítják

A törvény újraszabályozza az iskolákban a normasértések mértékéhez igazodó és a fegyelmi eljárásra vonatkozó szabályokat. A rosszul viselkedő gyerekek elleni fegyelmi ügyekben a nevelési testület joga a döntés. A „rendkívüli vagy ismétlődő” fegyelmi vétséget elkövető gyerekeket a koncepció szerint el lehetne tiltani az adott iskolában a tanév folytatásától. „Ekkor a szülő köteles új iskolát keresni a gyermeknek. Amennyiben a tanuló más iskolában történő elhelyezése a szülő kezdeményezésére 15 napon belül nem oldódik meg, a megyei kormányhivatal oktatási osztálya köteles iskoláról gondoskodni a számára.”

Tankönyv ingyen, buktatás másodiktól

Az oktatási államtitkárság azt tervezi, hogy minden tankönyvet ingyenesé tesz az általános iskolákban, a tankönyvek az iskolák tulajdonát képezik majd. Az első évfolyamon szülői beleegyezéssel lehet évet ismételtetni, utána már megszűnik az iskolának ez a korlátozása. A középiskolai tanulmányok eltiltás lehetősége lenne egyéves elkészítésre vagy felzárkóztatásra, ezt „hídprogramot megvalósító egyéves képzésnek” nevezi a koncepció. Ezeket az általános iskolák szerveznék meg. A nulladik évfolyam bármely iskolában megszervezhető legalább nyolc tanuló egybehangzó igénye esetén. Az osztály létszáma legfeljebb 15 fő lehet, ennek az évről a megszervezése kötelező megyei feladat.

A felvételt 1 az érettségig

A koncepció szerint az általános iskolákban tilos felvételi vizsgát vagy felvételt el készítő tanfolyamot szervezni és tartani. Azon érettségiző középiskolákban (gimnázium, szakközépiskola) ahol a jelentkezők száma az elzár három év átlagában meghaladja a felvehető létszámot, felvételi vizsga szervezhető. A terv szerint az eddigi öt helyett – legkorábban 2013-tól – hat tárgyból kell majd érettségizniük a gyerekeknek. Ebből öt kötelezően elírt, egy pedig kötelezően választandó lesz. A kötelező vizsgatárgyak a terv szerint a következők lesznek: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, egy természettudományos tantárgy (biológia, fizika vagy kémia). Ezek mellé kötelezően kell választani még egy tantárgyat.

A felső oktatásba történő felvételhez két emelt szintű érettségiztetni kötelezővé a koncepció. A hat és nyolc évfolyamos gimnáziumokban a két kötelező idegen nyelv mellett egy harmadik idegen nyelv tanulása is kötelező lenne. Az érettségi megkezdésének feltétele a középiskolai bizonyítvány megszerzése, amelynek tartalmaznia kell, hogy a tanuló 60 óra önként választott társadalmi tevékenységet végzett az érettségire jelentkezéskor.

Az értékelést az iskolák sem ússzák meg

A koncepció szerint a törvény egyik legfontosabb új eleme az országos szakmai ellenőrzés bevezetése lesz. Ennek lényege, hogy külső, független szakértői csoportok – amelyeket a megyei kormányhivatalok majd – vizsgálják, hogy mi folyik az iskolákban. A szakértők megnézik az iskola pedagógiai tervét, az órarendet, véletlenszerűen bemennek órákra, és 2-4 napot töltenek az iskolákban. Ezután „levonják a következtetést az intézmény pedagógiai munkájáról”. Az ellenőrzés megállapításait az intézmény igazgatója és fenntartója saját hatáskörben felhasználhatja.

(Forrás: Nefmi)

BE KELL MUTATNI A VÁRHATÓ HATÁSOKAT

A PSZ vitaanyagának részlete a közoktatási törvény koncepciójáról

Az alábbiakban abból a vitaanyagból olvashatnak részleteket, amelyet a Pedagógusok Szakszervezete készített az új közoktatástörvény-koncepcióval kapcsolatban. Mindkettőt olvashatják a www.pedagogusok.hu honlapon, a „Hírek, aktualitások” címszó alatt. Aki akár a koncepcióhoz, akár a vitaanyaghoz hozzá kíván szólni, megteheti honlapon és a <http://oktatasrol.blog.hu> címen.

Az a kiindulópont, hogy a közoktatás nem szolgáltatás, hanem közszolgálat, nem fedti a közoktatás céljait és feladatait. A közoktatás mint szolgáltatás jelenik meg az európai uniós joganyagban. A szolgáltatás és a közszolgálat közötti lényeges különbség, hogy a döntéshozatali folyamat milyen módon alakul. A szülők és a diákok a gyakorlatban kiszorulnak az intézményi döntéshozatal folyamatából. Az „Alapelvek” alatt leírtak szerint a közoktatási rendszer fenntartása az állam közszolgálati kötelessége. Ez az alapvető megfogalmazás azt sugallja, mintha minden intézmény állami fenntartásban lenne. Ennek a döntésnek a hatásait, az önkormányzati tulajdon államosítására vonatkozó elképzeléseit és költségeit be kell mutatni.

A tankötelezettség 17 éves korig tart

Az óvodánál megfogalmazottak nincsenek összhangban, az alapelvekben „a tankötelezettség 6 éves korban kezdődik” megfogalmazással. Indokolt, hogy megmaradjon a tankötelezettség rugalmas kezdési időpontja. Nincs mellékelve az a hatástanulmány, amely megmutatná, mibe kerül az óvodaleítés és fenntartás ott, ahol legalább nyolc óvodáskorú gyermek él. Ez a megoldás egyébként ellentétes a helyi önkormányzati feladatszerzés elveivel. A tankötelezettségre vonatkozó rendelkezéseknél a „mire, hat éves kor” ellentétes minden hagyománnyal és gyakorlattal. A 18 éves életkor „leszállítása” 17 évre el-

lentétes az európai uniós gyakorlattal, amely minél későbbre tolja ki az iskolából történő kilépés időpontját. E döntéshez be kell mutatni a várható hatásokat, hány olyan tanuló lesz, akit emiatt potenciálisan kivésnek az iskolából, illetve akiket ki lehet majd zárni az iskolából.

Mit tanulhatnak a diákok?

Jelenleg is hatályban van az a Nemzeti alaptanterv és az a kerettanterv, amelyet 2000-ben adtak ki. Az iskolák jelentős többsége ez alapján végzi a munkát. Ezek a dokumentumok tartalmaznak konkrét követelményeket is. A kerettanterv eredeti szabályozása meghatározta a kerettantervtől való eltérés lehetőségeit is. Indokolt ennek a szabályozásnak a vizsgálata, és ennek alapján meg kell vizsgálni az egyedi engedélyek kiadását. Ugyanakkor rendezni kell az átmeneti szabályokat, meghatározni, hogy milyen módon lehet, illetve kell kifuttatni a meglévő tanterveket. E körben érvényesülni kell a felmerülő rendszernek.

A rosszul viselkedő gyerek

A fegyelmi szabályzat és eljárás megoldása elfogadhatatlan. A tanköteles tanuló lehet 6 éves, 10 éves és 16 éves is. Az iskolából való „eltávolítás” és a szülő kötelezése arra, hogy új iskolát keressen, azzal az eredménnyel fog járni, hogy az érintett tanulók egyáltalán nem járnak majd az iskolába. Nincs utalás arra, hogy a tankötelezettség teljesítését kinek kell figyelemmel kísérnie, és ki kötelezi a szülőket arra, hogy gyermekét írassa be az óvodába, illetve legyőztesse az iskolába. Így a fegyelmi büntetéssel kizárt tanuló el is kallódhat. A koncepcióból hiányzik a jogorvoslat kérdésének a szabályozása, a fenntartói döntéshozatal kereteinek a meghatározása, annak rendezése, hogy az intézményi ügyekben másodfokon ki járhat el, milyen döntést hozhat, és mely esetekben.

Tankönyv ingyen

Az ingyenes általános iskolai tankönyvek-nél felvetődik az a kérdés, hogy milyen ennek a költségvonzata, illetve legfőbbként az a kérdés, hogy milyen tankönyvek az ingyenesek. Ez a megoldás arra utal, de ki is kell mondani, hogy megszűnik a tankönyvpiac. Ez másik törvény módosítását is igényli.

A felvételi az érettségig

Az érettségi vizsgánál leírtak alapján arra lehet következtetni, hogy Magyarországon lesz a világon a legnehezebb érettségi vizsga. Nem található számítás arra vonatkozóan, hogy milyen többletköltségekkel jár a hat tantárgyból szervezett érettségi vizsga. Nem lehet indokoltnak az érettségi tantárgyak számának emelése. Indokolt, hogy a szakközépiskolában lehetőség legyen továbbra is a szakmai előkészítő tantárgyakból történő érettségi vizsgára.

Nem lehet értelmezni a 60 óra önként választott társadalmi tevékenységet, milyen tevékenység felel meg ennek, és ki fogja azt szervezni. Az új érettségi rendszer beléptetése attól függ, hogy mikor lép hatályba az új közoktatásról szóló törvény, és ami ennél is fontosabb, az érettségi vizsga új követelményrendszere. Miután 2011 szeptembere előtt semmiképpen nem lehet elkezdni az új követelmények bevezetését, a 2014-ben történő új érettségi megszervezésének nincs reális esélye. Ezt támasztja alá az a megjegyzés is, miszerint az új szabályok leghamarabb 2013-ban alkalmazhatók.

A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokkal kapcsolatosan a koncepció egyrészt a 10. osztályokat, kívánságokat fogalmaz meg, de hogy azok ténylegesen mit jelentenek, nehéz meghatározni. Nincs hatástanulmány, amely alapján értelmezni lehetne mindazokat a többletszolgáltatásokat, többletid kereteket és többletvárásokat, amelyeket megfogalmaztak. (PL-összeállítás)

JOBBAN ÉRTIK A SZÖVEGET A MAGYAR DIÁKOK

Javult a 15 éves magyar diákok szövegértése a PISA 2009-es felmérése szerint. Ugyanakkor a matematika és a természettudományos ismeretek alkalmazásában átlagos vagy az alatti a teljesítményük – közölte Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár a kutatás eredményeinek ismertetésekor, december 7-én.

Kifejtette, a negyedik alkalommal végzett vizsgálat eredményei szerint jelenleg kevéssel a nemzetközi átlag feletti a magyar tanulók szövegértése. Az ezeltől három felmérésen azonban korábban nem teljesítettek ezen a szinten. Úgy vélte, a javulás magyarázata az lehet, hogy a pedagógustársadalom rájött arra, a szö-

vegértés gondozásával nemcsak az alsó, hanem a felső tagozatban és a középiskolában is törődni kell. Elmondta, a matematika és a természettudományos tárgyak tanítását új alapokra kell helyezni. Erről a Nemzeti alaptanterv rendelkezik majd. A vizsgálat megértette, a tanulók teljesítményében meghatározó a társadalmi háttérük. A PISA-vizsgálat a világ legfejlettebb országait tömörítő gazdasági szervezet, az OECD nemzetközi tanulói teljesítmény-mérési programja, amely háromévente méri a tizenöt éves tanulók szövegértési, matematikai és természettudományos képességeit. (A vizsgálatról részletesen a januári számunkban olvashatnak.)

„PUSZTULJATOK, BILINCSES ISKOLÁK!”

Iskolakultúra-váltás Magyarországon kérdésként

Alábbi írásában az iskolakultúra-váltás történeti áttekintését adja *Trencsényi László*, a Magyar Pedagógiai Társaság ügyvezető elnöke. Ennek során többek között leírja a 80-as–90-es évek pedagógusszakmai törekvéseit: az iskolába több demokráciát, több humanizmust, több gyermekszertetet, több kreativitást vinni, és a KDNP oktatási programjának lényegét, melyet a történelem előtti idők iskolaképe vezérel, és amely egyébként sok vonatkozásban kísérletesen emlékeztet a 60-as évek meghaladott iskolai világára. A szerző a következtetések levonását olvasóira bízta.

Ugocsa non coronat

Korábbi írásomban már megpróbáltam az oktatási kormányzat főbb fogalomértelmezéseinek ideológiai forrásvidékét feltárni, s arra a következtetésre jutottam, hogy a modern, empirikus embertudományok előtti tudás és gondolkodásmód tükröződik, az erkölcs és a kötelességtudat kategóriái érvényesülnek ott is, ahol a tudományfejlődés tapasztalatai szerint régóta szociológiai, pszichológiai törvényszerűségek „teszik a dolgukat”. A „rossz gyerek” mítoszt ízekre szedte a modern gyermekirodalom, Struvel Péterrel, de még Pinocchioval is csak buta szülők és nevelők ijesztgették gyerekeiket, új, követendő mintává vált Tom Sawyer és Huckleberry Finn. Karinthy Frigyes szatírája, Móricz Zsigmond drámai iskolakritikai regényei, Móra szelíd kiállása a „csalók” mellett, Kosztolányi tragikus tanárhísei, Ady indulatos felkiáltása („*Pusztuljatok, bilincses iskolák!*”) jeleztek: az iskolatörténetben vége egy korszaknak.

Az iskolába több demokráciát, több humanizmust vinni

Az iskolakultúra-váltás persze nem volt ilyen könnyű dolog – felénk, Közép-Európában végképp nem! A századelő okos és merész reformerei szétszóratták a forradalmak leveretése után, a megmaradottkrajvisszamerészkedőkre az iskolák kommunista irányítású államosítása után várt megurcolás, az elszűrkítés kényszere.

Volt néhány reménytelen évtünk a 80-as, 90-es években. Buzgón tájékozódott a hazai pedagógusszakma hazai és nemzetközi források iránt, a megújulás lehetőségeit, útjait kereste. Az iskolába több demokráciát, több humanizmust, több gyermekszertetet, több kreativitást vinni! Így

foglalható össze az a program, melyben a rendszerváltó értelmiség annak idején „széles népfretonban” egyetértett. Mindennek eszközeként, „hordozóanyagaként” a szereplők autonómiáját gondolta, pontosabban: autonóm szereplők, csoportok vesztes nélküli megegyezéskultúráját.

Újjáépítést hirdet, restaurációt akar

A KDNP oktatási programja ezt a konszenzust kezdte ki. Nem az elhúzódo oktatási reform hibáinak kiigazítását tekintti feladatának, hanem „újjáépítést” hirdetve valójában (saját érdekeivel sem egyezve) „restaurációt” akar. Mondhatni: a történelem előtti idők iskolaképe vezéri (mely egyébként sok vonatkozásban kísérletesen emlékeztet a 60-as évek meghaladott iskolai világára).

Buktatás, szigorodó felügyelet fenyegetése tanár és növendék, a szülők felett, a különböző gyerekeknek „kategória” szerint különböző iskolákba terelése, a tankötelezettség idejének leszállítása, az iskolarendszer szakképzés-inasoktatással való változtatása, az alkotó tantervezés központi privilégiummá, „kiválasztott bölcsék” kizárólagos jogává sorvasztása, a változatokon át fejlődő tankönyvírás-tankönyvkiadás kreativitásának radikális befékezése – mind-mind olyan eszköz,

Buzgón tájékozódott a hazai pedagógusszakma hazai és nemzetközi források iránt, a megújulás lehetőségeit, útjait kereste. Az iskolába több demokráciát, több humanizmust, több gyermekszertetet, több kreativitást vinni!

amelyikről a történelmi tapasztalatok igazolták, hogy az oktatás közvetlen céljait illetően sem hatékonyak, az annyira elodázhatatlan társadalmi (beleértve társadalmi tudati) modernizációt illetően pedig egyenesen kontraindikáltak.

Az alkotó pedagógusi ambíciók visszafogása (oktatás-végrehajtóvá silányított értelmiségi hivatás), a kozmikus sebességre váltó – és a szűkeket fellobbantató – társadalmi szegregáció, az európai (és Európán túli) munkaerőpiacon esélytelenebb munkavállalói kompetenciák – ezt jövendőldöm Cassandraként.

Cserébe mi várható?

A természettudósok elégedettsége: lesz utánpótlásuk az egyetemeken és akadémiai intézményekben, lesz egy új, alttalálói erényeivel kitüntetett szakértői kör, emberáldozatok árán létrejött „iskolabéke”.

Hiszen az eltávolított „deviánsok” saját – egyelőre saját maguk körülkerítette – gettóikban már „szabadon” garázdálkodhatnak és lehetnek önvészélyesek: többé nem okoznak „pedagógiai” problémát, ha nem „intézik el” önmagukat, akkor majd rendszeri, erkölcsrendészeti ügyként jelennek meg elrettent példaként az államosított médiábanügyi tudósításaiban.

A pedagógiai hitvallásaikkal és tudással emberfeletti munkát végző „alternatívok” engedélyért kuncsgörgő gyanús gyülekezetek és személyek lesznek, tán megszegyenít táblácskáikat is szabadon tehetik majd ki ajtóikra, mint a „vörös gróf”, Károlyi Mihály köztársasági elnök budapesti szobrára tették a minap újfasiszta suhancok. (Kíváncsian várom, hogy az egyházi iskoláknak adott érzékelhetőbb figyelmet mennyire fogják a meg-alázottak és megszorítottak iránti keresztényi alázattal megszolgálni az egyházak, s mennyire fogják az újelítetek kiemelkedését szolgálni.)

Rend lesz az iskola körül.

Milyen tanuló lesz Magyarország?

Vass Vilmos egyetemi docens, a „kulcskompetenciák” NAT 2007-f szerkesztje november végén bizakodóan szólta kedves tárgyáról, a kompetenciaközpontú tanulás-szervezési folyamatokról, ismeretátadás, képességefejlesztés és nevelés szoros egységéről a Magyar Pedagógiai Társaságnak az „európai elnökségre” készült oktatási szakmát áttekintő szakmai kollégiumi ülésén. Halász Gábor professzor bizakodva szólta arról, hogy az európai közösség együtt korrigálhatja eszközeit a célként változatlanul érvényes „lisszaboni elképzelések” megvalósításához vezető úton, hogy az unióban megvalósuló, integrálódó nemzetközi tapasztalatok és kultúra együttes tanulása együtt haladásra szocializálja a közösség valamennyi országának döntéshozóit, így a magyarokat is.

A pécsi Gandhi Gimnázium igazgatója sorstársaiért aggódóan kérdezte: Magyarország a „nehezen” vagy a „könnyen” tanulók közé fog-e tartozni majd? Az előadó óvatos válaszában a remény dallama volt a hangsúlyosabb, de azt sem palástolta el, hogy a vargabetékek megtétele – szellemi értelemben mindenesetre – nem lesz „olcsó mulatság”.

Vajon „koronáz-e Ugocsa”? – kérdzem magam is. *Trencsényi László*

KÉT STRATÉGIA A XXI. SZÁZAD KÜSZÖBÉN

Trencsényi László írásával Kronstein Gábor kel vitára

Trencsényi Lászlót évtizedek óta ismerem és elismerem. Írásának: Vissza a XIX. századba? (Pedagógusok Lapja, 2010. 10. sz.) az abban bírált pedagógiát illetően igaza van. A kritikusan felvázolt pedagógiai és oktatáspolitikai stratégia konzervatív: kifejezi egy alakulóban lévő, tekintélyelvű, nacionalista, a felsőbb rétegek érdekeihez alakított soft diktatúra tanügyi igényeit.

Trencsényi nem mondja ki (legalábbis ezúttal) a diktatúra szót, hanem csak visszautalja „az oktatáspolitikai legutóbbi változtatási szándékait” egy „egzakt embertudományok eltti, *premodern, XIX. századi* (kiemelés a szerzőtől – K. G.) gondolkodásmód gyökereire”. „Gyökereket” írt, e szóval utalva arra, hogy a konzervatív iskolafilozófiában természetesen található jelenkori vonások is. Úgy jellemzi, hogy e vitatott világkép az emberi akaratnak juttat a valóságosnál nagyobb szerepet. Ami pedig az erkölcsöt illeti, az mindennekefelett áll. Az ellenvéleményen lévőket pedig büntöseknek tekinti. Nyersebben szólva, Trencsényi finoman rámutat: az oktatástügyben ismét teret nyer a régi-új voluntarizmus, az indoktrináció és az éltől -büntet kirekesztés.

A szerző annak az szintén vallott illúzióknak híve, hogy az igazi embertudomány a lélektan, a szociológia és a jogtudományok összegezéséből megformálódott új tudományággal kezdődött: a gyermektanulmánnyal (a pedológiával). Ennek – tudjuk – kezdeteként volt antiféudális éle, karakteres humanizmusa, tekintése a demokrácia tágabb, pedagógián inneni és túli térségeire. Felszabadította a gyermek személyiségét, a maga keretei, adottságai között szabadon engedte fejlődni a nevelt egyéniségét. Tompította a társadalmi különbségeket, és – bár sokan tagadják – igenis nyújtott erkölcsöt, önértéket. Lefektette továbbá a másik ember, embercsoport elfogadottságát a nagyobb közösségen, a hazán belül.

A gyermek tanulmányozásán nyugvó pedagógia három emberöltő után – a jóléti állam modelljének csúcspontján – nevelési vízióvá, tartós oktatáspolitikai törekvéssé, számos vonásában az átlagos iskola mindennapi gyakorlatává vált. De sosem tudta azt produkálni, ami az időkben tömegképzéssé terebélyesedett „iskolai forradalom” szükségleteinek megfelelő volna. Kiteleződött sikere nem terjedt túl törzsterületén, a speciális, elit jellegű iskolákon. Ahol megvalósult a legszélesebb körben odajutott gyerekek nevelése: hogyan tudnak a maguk természetere szerint bontakozó individuumok olyan közösséget alkotni, amely egymás – igencsak különböző – értékeinek harmonikus összecsiszolódásából keletkezett.

Tisztes és korai elzmények után Magyarországon is biztosított peremléthez jutott ez a humanista pedagógia. Túljutva a diktatúrák évtizedein a gyermekközpontú pedagógia hihetetlenül rövid idő alatt a magyar polgári demokratikus államrend domináns nevelésfilozófiájává vált. Kompetenciáját kiterjesztette az iskolaügy egészére, metodikáját büntetőkörben igyekezett elfogadtatni. El is ért részeredményeket.

A Trencsényi által említett három tudományághoz más diszciplínák is társultak, s hívei azt várták, hogy az így felfrissített, megerősödött gyermekközpontúság (amelynek a szűkebb jelentésű pedológia szerves része maradt) képes lesz az egész iskolarendszert és annak ágazati politikáját modernizálni és humanizálni.

Ebbe az ambiciózus törekvésbe húsz év alatt a gyermekközpontú pedagógia magyar megvalósítása a legtöbb vonatkozásban teljesen belebukott. Néhány nővuma valóban beleivódott a napi gyakorlatba, ugyanakkor tartalma részben kiüresedett, részben elvesztette belső koherenciáját. Hátrányára szolgált, hogy mindvégig keveredett a hozzá hasonlóan felvirágzó technokrata reformizmussal. A dogmává mereved gyermekközpontúság távolodni kezdett a valóságos iskolai élettől. Felszabadította a gyermeki énkötöttségeit, de nem tudta azt a többségnél hasznos mederben tartani.

Az időkben szintén megcsontosodott technokrata szellemiség képzés is segített kilúgozni a gyermekközpontúság lényegi vonásait. Nehezítették a reformpedagógia érvényesülését külső tényezők

is. Kevés volt a pénz, és még kevesebb a gyermekközpontúságra motivált, kivitelezéséhez ért pedagógus.

A gyermekközpontú nevelésfilozófia és annak gyakorlati leágazásai Magyarországon feloldódtak egy olyan liberális ideológiában és társadalmi gyakorlatban, amely hirdette ugyan: az oktatástügyben áttért a szociálisan érzékeny demokrácia szakpolitikára, de a szavak függönye mögött egy sajátos – a gyermekközpontúság érvényesítésére fokozatosan alkalmatlanná váló – konzervatív tevékenységi rendszert követett. (Az említett lapszámokban olvashattunk arról, kik tanítják és milyen körülmények között a roma gyerekeket, továbbá hová silányultak az oktatási kiadások és a pedagógusok – éppen a liberális oktatáspolitikai legjobb éveiben.)

Nem csoda, hogy sok reformer – Trencsényi László is – a jelentés és a közeljövőt illetően borúlátó. De ahogy az ellenreformációt nem semmisítette meg a reformációt, úgy a mostani pedagógiai ellenhatás sem tudja kiiktatni azt a nevelési irányzatot, amely a gyermeket helyezi középpontba. Visszavonulásra készíthető – készíthető is, de tovább élnek a reformtanintézmények, sőt az ilyen iskolaszövetkezők. Ennek az irányzatnak megmaradt a sajtója, szerény helye a médiában. Vannak szervezetei, vannak szociális tartalmú, rokonszenvesen életképes kezdeményezései (regionálisan vagy helyi szinten biztosan). Sok gyerekszeret, jól képzett, meggyőző szakember dolgozik szerte az országban. A gyermekközpontúság továbbra is sokszereplő pedagógiai mozgalom – vereségében is. Újra tudja és újra is fogja rendezni sorait.

Leszámol viszont egynémely illúziójával, megváltik utópikus vonásainak egy részét. Megtanulja, hogy ne fordítsa maga ellen fölöslegesen a társadalom és a szakemberek többségét. Elvárható, hogy sokáig kulcspozíciókban ül prominenseinek civilizátori hevülete alábbhagy, nem is talál követőkre, s képviselők a jövőben nem engedik magukat (el)sodoratni a napi politika által. Nézetem szerint ezen múlik a pedagógusok többségével megköthető és megköthendő szövetség.

Kronstein Gábor

JÖVŐRE ELINDUL A DUÁLIS SZAKKÉPZÉSI RENDSZER

Kilencszázezer munkanélkülinek és inaktívnak nincs semmilyen szakképesítése

Kísérleti jelleggel már 2011 szeptemberétől élhet a német szakképzési rendszer a magyar szakoktatásban, országosan pedig várhatóan 2012-ben vezetik be a duális szakképzést – jelentette be Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár november 11-én. A lépéssel 18-ról 17 évre módosulna a tankötelezettség korhatára. Orbán Viktor miniszterelnök aznap írt alá keretmegállapodást a szakképzés támogatásáról a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával (MKIK).

A duális képzésben három év lesz a szakképzés ideje, és már az első évben – akkor még tanterv helyben – nagyobb hangsúlyt kap a gyakorlati oktatás – mondta el Czomba Sándor foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkár. A változtatás célja, hogy piacképes tudást szerezzenek a diákok a szakmunkásképzésben, és „visszaállítsák a kétkezi munka becsületét”. Az MKIK eddig 26 szakmát felügyelt, most ezek száma 126-ra emelkedik – fejtette ki Czomba Sándor. Ezekben a szakmákban többek között vizsgaelnököt adhat a kamara, és részt vesz a vizsgakövetelmények kidolgozásában. Az állam azonban nem vonulhat ki, megtartja ellenőrzési és

monitoringszerepét. Az államtitkár arról is beszámolt, hogy átvizsgálják a szakképzési törvénynek a finanszírozásra vonatkozó részét is, hogy mi módon lehetne a vállalkozásokat, nemcsak a nagyokat, hanem a négy-öt főt foglalkoztatókat is, ösztönözni a gyakorlati szakképzés vállalására. Mérőföldkinek nevezte a duális szakképzési rendszer bevezetését. Szavai szerint az eddig 5-6 évig tartó szakképzés nem adott piacképes szakmát a diákok kezébe.

Az oktatásügy legkritikusabb láncszeme

Az államtitkár emlékeztetett arra, hogy jelenleg a munkanélküliek és az inaktívak között 900 ezer nem rendelkezik semmilyen szakképesítéssel. A három tanév elegendő a szükséges gyakorlat és szakmai ismeretek megszerzésére. A kormány nemcsak az iskolarendszert, hanem a felnőttképzést is be kívánja vonni a szakképzés átalakításába – fűzte hozzá. Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár az oktatásügy legkritikusabb láncszemének nevezte a szakképzést. Jelenleg az intézmények tanulóinak 30 százaléka már az első két évben lemorzsolódik, mert ehhez annyi idő alatt „össze tudtak szedni elegendő bukkást”. Ennek megszüntetését a három évig

tartó bevezetési programtól várja az államtitkár. Hangsúlyozta: a közoktatás színvonalát is emelni kell ahhoz, hogy a szakiskolákból ne funkcionális analfabéták kerüljenek ki, hanem „jól képzett, fejlett kompetenciájú, idegen nyelvet beszélő”.

Felzárkóztató programot vezetnek be

Ehhez bevezetik a munkanévén „Híd programot”, amely az általános iskolát gyenge eredménnyel elvégzők számára egyéni szabott programmal segít felzárkózni akár a szakiskolába, akár a gimnáziumba történő bejutáshoz. Hoffmann Rózsa megjegyezte: a szakiskolák eddig ugyanazokat a közismereti tárgyakat tanították, mint a gimnáziumok, de erre nincs szükség. Véleménye szerint aki sikeres a szakmájában, az a későbbiekben szívesen továbbtanul majd. Ezért nyitották kívánják tenni a rendszert, hogy lehetőséget adjanak a továbbtanulásra: „A munka világában szerzett tapasztalatokat részben egyenértékűvé teszik az érettségivel” – mondta. Azt reméli – tette hozzá –, hogy növekszik a szakmák szerepe, a szakiskolák tanulói sportolnak, idegen nyelvet tanulnak, és műveltségi anyagokkal verteik fel őket.

(Forrás: edupress)

SZAKSZERVEZETI GONDOLATOK A SZAKKÉPZÉSRŐL

A PSZ szerint az iskolai rendszerű szakképzést továbbra is a közoktatás részeként kell szabályozni a közoktatásról szóló törvény keretei között. A szakképzésben részt vevő intézmények a közoktatás intézményrendszerének részeként végzik továbbra is a tevékenységüket. Ebből adódóan a nevelő- és oktatómunkát végzők pedagógus-munkakörben látják el feladataikat. A szakmai vizsgára való felkészítés pedig tanulói jogviszony keretében történik.

Lényeges, hogy továbbra is megmaradjon a szakmai vizsgára történő felkészítés két alapvető intézménytípusa, a szakközépiszkola és a szakiskola. Nem szabad kizárni azonban annak lehetőségét, hogy a szakképzés feladatait többcélú intézmény keretei között szervezzék meg, amelyben ellátják a szakközépiszkola és a szakiskola feladatait is. Nem lehet azonban akadálya annak sem, hogy a szakképzésben részt vevő iskolák olyan többcélú közoktatási intézményben működjenek, amelyben nem csak szakmai vizsgára történő felkészítés folyik. Ilyen lehet például az általános iskola, a gimnázium, a szakközépiszkola és a szakiskola indítása egy szervezeten belül.

Az érettségire épülő szakképzésnek a jövőben is fontos szerepet kell betöltenie. Ebből adódóan a szakközépiszkolák szakmai működését továbbra is meg kell erősíteni, biztosítva az érettségi vizsgára és a szakmai vizsgára történő felkészítés napjainkra megszilárdult rendszerét. A felső oktatási felvételi rendjét oly módon szükséges kialakítani, hogy továbbra is biztosítva legyen a szakközépiszkolában érettségizettek részére a bekapcsolódás lehetőségé a felső oktatásba. Ezért lehetőséget kell adni emelt szintű érettségi vizsgára a szakmai előkészítő tárgyakból. Ugyanakkor a

szakközépiszkolai tanulmányok során lehetőséget kell biztosítani arra, hogy más, nem a szakképzéshez kapcsolódó követelményekben is emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítés folyhasson a szakközépiszkolákban.

Meg kell erősíteni a szakiskolai felkészítés „sokszínűségét”. Meg kell tartani ezért a kilencedik-tizedik évfolyammal működő iskolákat és a felkészítést a tizedik évfolyam elvégzéséhez kötődő szakmai vizsgára. Emellett szükség van az úgynevezett elrehozott szakképzésre, valamint az úgynevezett felzárkóztató oktatásra. Indokolt, hogy a szakiskola továbbra is betöltse azt a szerepet, amelyet a sajátos nevelési igényű tanulók felkészítésében tölt be.

Törvényben kell biztosítani, hogy a szakképzésben részt vevő iskolák azokon a területeken, amelyeken iskolai rendszerű képzést folytatnak, alanyi jogon bekapcsolódhassanak a felnőttképzésbe. Különösen fontos, hogy a fiatal felnőttek képzése a szakiskolában történjen meg, amikor általános iskolai képzettség hiányában vagy általános iskolai végzettséggel felkészülnek a szakmai vizsgára.

Törvényben kell rendezni a szakképzésben részt vevő iskolák és az illetékes kamarák együttműködésének alapelveit. A gazdasági kamarák felelőssége elsősorban abban áll, hogy átfogják a gyakorlati képzés feltételeinek megteremtésében való közreműködést és a gyakorlati képzés megszervezését. Továbbra is fontos szerepet kell kapniuk a gazdasági kamaráknak a tanulói szerződés megkötésében, és az abban foglaltak végrehajtásának ellenőrzésében. Ki kell alakítani a pályakövetési rendszert, amelynek eredményeit figyelembe kell venni a képzési arányok és hiányok meghatározásánál.

HOVÁ TŰNT FÉLMILLIÓ SZAKMUNKÁS?

Mindannyian érdekeltek vagyunk abban, hogy a szakképzés szakszer en, hatékonyan m ködjön

A Magyar Kormány és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szakképesítéssel kapcsolatos megállapodása alapján számos kérdés fogalmazódott meg. A pedagógusok, a szakoktatásban részt vevők, a szakmai, érdekvépviseleti szervezetek részéről jogosan vetődik fel az igény, hogy a kormányzati és kamarai tényezőkkel lehetőségük legyen minél hamarabb egyeztetni. A jó partneri együttműködés csak így alakítható ki, és ez a megvalósítást is jelentősen befolyásolja.

A társadalmi változásokhoz és a munkaer piac új kihívásaihoz alkalmazkodni képes munkaer re van szükség. Az elmúlt id szak kormányai a tudásalapú, versenyképes gazdaság m kódésének el ségítését és támogatását kiemelt feladatuknak tekintették. A szakképzés modernizációjának célja volt már az elmúlt években is, hogy a szakképzésben részt vev k száma és felkészültsége minél jobban és rugalmasabban alkalmazkodjon a gazdaság, a munkaer piac igényeihez. Ezért a legfontosabb feladat olyan intézményrendszer kialakítása és m ködtetése, amelynek szerepl i feladataikat egymással és a gazdaság szerepl ivel összhangban, a források költséghatékony felhasználásával végzik.

A regionális fejlesztési és képzési bizottságok szerepe

Ezen szempontok mentén alakították ki annak idején a szakképzési törvény módosítását, amely több szakmai követelménynek megfelelően formálta át a képzés-szakképzés rendszerét annak érdekében, hogy a gazdaságban részt vev vállalkozások munkaer igényét a lehető legrugalmasabban elégítsék ki. Az elmúlt években a munkaer -piaci keresletkínálat közelítésének érdekében jogszabályban rögzült a regionális fejlesztési és képzési bizottságok szerepe, a szakképzés irányainak és arányainak meghatározása, valamint a képzés fejlesztésének irányai. A gazdaság szerepl i által megfogalmazott igények figyelembevételével szerkezetében és tartalmában is átdolgozásra került az Országos Képzési Jegyzék. Jogszabályban rögzítették a szakmai és vizsgakövetelményeket, ajánlasként valamennyi alapszakmára kidolgozásra került a központi program. A szakképzés reformja alapján 40 százalék az elmélet és 60 százalék a gyakorlat aránya.

A feln ttképzési törvény úgy módosult, hogy a feln ttképzést folytató intézményeket ösztönözték olyan képzési kínálat összeállítására, amely megfelel a munkaer -piaci igényeknek. A kamara már az elmúlt id szakban is jelent s lehet séghez, és ezzel együtt jelent s felel sséghez is jutott, 26 szakma képzéséért volt felel s. A regionális fejlesztési képzési bizottságokban súlyuknak megfelelő en részt vettek a döntésekben.

Képzés és foglalkoztathatóság

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a képzettség szükséges, de nem elégséges feltétele a foglalkoztathatóságnak. A munkaer -piaci elvárások és a képzési kínálat közötti ellentmondás komplex megközelítést igényel. Nem szerencsés, valójában hamis az az állítás, mikor a munkaer -piaci igények és a képzési kínálat közötti összhang hiányáért kizárólag a képzést teszik felel ssé. Nap mint nap ugyanakkor szembetalálkozunk azzal, hogy nem találunk fizikai munkával jellemezhető munkakörökbe megfelelő szakembert. A várható kereseti viszonyokat figyelve ezen nem is lehet csodálkozunk.

A Központi Statisztikai Hivatal 2010. júniusi adatai szerint a legfeljebb ISCED 3-as szint végzettséggel rendelkező aktív korúak száma Magyarországon 1 834 100 f . Az ISCED 3-as szint alapvet en olyan szakmai végzettséget jelent, melynek birtokában fizikai munkával jellemezhető munkakörök tölthetők be. Leegyszer sítvé van 1 834 100 szakmunkásunk. Ebb l 1 133 600 foglalkoztatott. A különbség 700 500 f . Közülük 159 600-an aktívan állást keresnek, regisztrált munkanélküliek.

Az iskolarendszerb l nem pótolható a szakmunkás utánpótlás

És mi a helyzet a maradék 550 900 emberrel? Egyáltalán mi lehet az oka annak, hogy több százezer, szakmai végzettséggel rendelkező munkavállaló nem aktív tagja a munkaer piacnak? Persze lehet az az ok, hogy nem ért a szakmájához (rossz volt a képzés), és ezért nem talál munkát, de ezenkívül számtalan más körülmény is eredményezheti a munkaer piacról való kiszorulást. Például az, hogy nincs a végzettségével betölthető munkahely a lakóhelyén, vagy rendkívül alacsony bért ajánl a munkáltató. Elképzelhet az is, hogy

megfelel munkahely csak a lakóhelyt l távol kínálkozik, és emiatt nem lehetséges a foglalkoztatás. Ezekben az esetekben segíthet-e a szakmával rendelkezőn az iskolarendszer szakképzés?

Azt még nem is említettem, hogy nem megfelel a pedagógusok, a szakoktatók, az elméleti és gyakorlati oktatásban dolgozók anyagi megbecsülése. Gondnak tartom, hogy a feln ttképzés nem került bele a megállapodásba. A prognózisok egyértelm en mutatják, az iskolarendszerb l, még ha 30 százalék fölé is megy a szakiskolai képzés aránya, nem pótolható a szakmunkás-utánpótlás. A képzésbe be kell vonni az alulképzetteket, munkanélkülieket, a szürkegazdaságban dolgozókat. Ez nem akármilyen feladat! A szakképzésben részesültek több mint kétharmadaj is a feln ttképzést követ en szerez szakmát, és nem az iskolában.

Nagyon fontos kérdés az érdekeltség és a felel sség problémája. A közoktatásért, ezen belül az iskolai rendszer szakképzésért az állam a felel s. Az igen fontos, hogy a kamarai jogosítványok b vülésével az iskolai rendszer szakképzés szerepl i, a tanulók, szülők, az iskola, a fenntartó, a munkaadók, a szakszervezetek és a kamara közötti munkamegosztás hogyan alakul.

A teljesség igénye nélkül még néhány kérdés: van-e kapacitása a kamarának arra, hogy mind a 125 szakmában korszerűen felszerelt gyakorlati képzéshelyeket, pedagógiailag felkészült, alkalmas szakembereket tudjon biztosítani? Mikorra tud felkészülni?

Szükség az a korszerű duális képzéshez igazított, szakmánként biztosított tananyagra, amelyet minden, a képzésben részt vev vállal, magára nézve kötelezően elfogad. Ki és mikor készíti el azokat az elméleti tananyagokat, amelyek a tanulók általános m veltségének növelése, a szakmai nívó kialakítása és a vállalkozási ismeretek befogadása érdekében a képzés iskolai keretében lesznek elsajátítandók?

Mindannyian érdekeltek vagyunk abban, hogy a közoktatás rendszere és benne a szakképzés szakszer en, hatékonyan m ködjön. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy a jól bevált módszereket, gyakorlatot megtartva kerüljön a rendszer átalakításra.

Dr. Sós Tamás országgy lési képviselő, az oktatási, tudományos és kutatási bizottság tagja

Szakképzési gyakorlat

Az iskolák nem szólhatnak bele a gyakorlati képzésbe

A PSZ Szak- és Felnőttképzési Tagozata két alkalommal tárgyalt az elmúlt hetekben arról a javaslatokról, amely az iskolarendszerű szakképzés törvényi szabályozásához elkészült. A tagozat november 16-i tanácskozásán Nagy László, a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet főigazgatója és dr. Markovics György, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) dunajvárosi titkára előadását hallgattuk meg.

Nagy László röviden ismertette a HEFOP általuk bonyolított projektjeinek legfontosabb céljait, azok eredményeit, a programokban részt vevő közadókát.

A szakképzés és a fejlesztések legfontosabb céljaként a foglalkoztathatóság növelését jelölte meg. Nagyon érdekes volt eszmefuttatása a hiányszakmákról, a szakmunkás-munkanélküliség miertjéről, arról, vajon a regionális fejlesztési és képzési bizottságok ténylegesen tudják-e közvetíteni a gazdaság igényeit, lehet-e döntéseiket számszerűsíteni. Vagy arról, hogy az a kb. 21 ezer, iskolában szakmát szerzett tanuló, akinek képzését összehangolni (miközben a zésben ennek jut szakmáoldja-e a utánpótlást mértékben. Rámutatott a döntéshozók és a szereplők – számunkra is ismert és tapasztalt – eltérő céljaira.

Fontos mondanivalója volt, hogy a szakképző iskolák céljaként egyoldalúan a képesítéshez való jutást emlegetik még szakmai berkekben is, pedig mindannyian tudjuk, legalább ilyen jelentőset kell tulajdonítanunk a nevelésnek, az általános műveltség közvetítésének ezekben az intézményekben!

Az OKJ körüli vitákról megfogalmazta azt, amit az iskolában dolgozók évről évre nehezebben élnek meg, hogy tíz számukra a változások túlságosan gyorsak, amit a gazdaság viszont állandóan kevesell.

A vizsgák, mérések hosszúságának szükségességéről azt mondta, hogy ezek csak akkor adnak pontos eredményt, ha többoldalúak. Jobb lenne folyamatosabban, többször mérni a képzés eredményeit tanulmányok közben is!

A tanulószervezőkkel kapcsolatosan vetette fel azt a problémát, hogy az iskoláknak nincs lehetőségük beleszólni a gyakorlati képzésbe, és mivel a bizonyítványban nem jelenik meg a gyakorlati képzés helye megnevezése, az itt folyó munka miatt nem vonható felelősségre senki.

Dr. Markovics György előadásában a kamarák megnövekedett szerepéről és lehetőségeiről kaptunk tájékoztatást, elsősorban dunajvárosi példákon keresztül. Mint köztudott, az MKIK felügyelete 125 szakmára terjed ki a jövőben. Tanulásként azt fogalmazta meg, hogy a legfontosabb a közreműködő folyamatos, partneri kommunikációja, a helyi problémák összehangolása (pályaválasztás, tanácsadás stb.), mert a szakképzés napirenden lévő, a gazdaság és a képzés számára elfogadható átalakítása csak így sikerülhet!

Dr. Kis Attiláné,
a PSZ Szak- és Felnőttképzési Tagozatának társelnöke

Mi végett?

Szeretnénk, ha azok a kollégáink, akik nyugdíjasként élnek figyelemmel kísérik a Pedagógusok Szakszervezete életét, eseményeit, megírnák egy-egy, a szakszervezettel összefüggő, meghatározó élményüket. Amit ők átéltek, nekünk már történelem. Ám történeteikből megismerhetnénk azt, hogy a még utolérhető „hőskorban” milyen is volt a Pedagógusok Szakszervezete. Ebben a számunkban Horváth János írását közöljük.

Dr. Sárdi Lajos indító írásához kapcsolódva mondom: 1987 óta találkozunk évente. A 25. összejövetel is igazolta várakozásainkat. Szívesen jöttek el mindazok, akik tisztelik, becsülik és szeretik egymást. Érdemes újra emléni, hogy mi ebben a szakszervezeti mozgalomban mintegy 60-65 évet átfogva együtt és folyamatosan, egymással egy időben és egymást követően, ha más-más helyen és más munkabeosztásban is, de ugyanabban a kötelékben tiszta lelkiismerettel végeztük vállalt feladatainkat.

Ebben a közegben, jóban-rosszban együtt maradtunk, dolgoztunk, adott esetekben együtt vigadtunk, ha élvezhettük munkánk valamilyen eredményét. Lényegként azért, hogy biztonyságot tegyünk: érdemesek vagyunk a bennünket választó oktatásügyi dolgozók bizalmára. Nem önmagunkért és önmagunknak dolgoztunk, hanem az oktatásügyért és a benne dolgozókért, az erkölcsi-anyagi megbecsülésükért; mint ahogy teszik azt későbbi utódaink, a napjainkban dolgozó tisztségviselők is! Munkánk során nem váltunk mássá és többé sem, mint amik voltunk, ám gyarapodtunk, gazdagodtunk ismeretekben, tapasztalatokban: pedagógusok voltunk, s azok is maradtunk; óvónok, tanítók, tanárok, más szakmai társak. Egyek voltunk, akiket összekötött a másokért végzett munka köteleessége, eredménye és öröme.

Mindezekhez elmondom még: igaz volt, hogy egy születés, helyét keres világban és újjászervező mozgalomban korai társaink, majd mi magunk is, gyakran úttalan utat tapogatva, fuldokolva keresve a partot egy új oldalon, kifáradva, erőt veszítve – mégis azt növelve, reménykedve végül megérkeztünk. És hadd mondjam: nekünk, akik tiszta lelkiismerettel vezérelve, másoknak akarva rosszat nem vétettünk, ellenben másokért lehet ségeink szerint mindent megtettünk, nem kell szégyenlenség, fejet lehajtva, szemlesütve járnunk.

Ezt tisztuljuk, míg élünk és találkozhatunk, akik egy korszakot nyitottunk és egyben zártunk is szakszervezeti mozgalmunkban. Igen, e végett találkozunk!

Fenti sorok írója 1946 óta szakszervezeti tag, majd 1948 óta folyamatosan szakszervezeti társadalmi, majd függetlenített tisztségviselő volt 1980. 12. 31-én történt nyugalmába vonulásáig. Horváth János

Otthonra találtak Máriaremetén

1955. november 15-én, 55 évvel ezelőtt a „nemzet napszámói” lakhatási problémáinak megoldására az Oktatásügyi Minisztérium a Pedagógusok Szakszervezete elnökével egyetértésben Budapest II. kerületében, Máriaremetén megnyitotta a Pedagógus Otthont.

A megnyitásra emlékezve tartottuk jubileumi ünnepségünket 2010. november 15-én az otthon falai között. Az ünnep alkalmából köszöntött mottó dr. Schmitt Pálné Makray Katalin – a köztársasági elnök úr felesége, Szabó Zsuzsa – a Pedagógusok Szakszervezete alelnöke, Tichi László – az otthon fenntartásáért felelős OMSZI Intézményfenntartó Kft. ügyvezető igazgatója.

Köszöntöttük azokat a lakókat és dolgozókat, akik több mint húsz éve élnek vagy dolgoznak az otthonban. Megköszöntük támogatóinknak támogatásukat, köztük a Pedagógusok Szakszervezetének az otthon számára biztosított adományokat. Ezután László Zsuzsa szerkesztő-riporter ismertette az otthon történetét, és kedves hozzáértésével levezette a rendezvényet. Az otthon tiszteletére támogatásként adott mottó a Kalácsa együttes, a Csillagszem Táncgyűttes és Kautzky Armand színész úr. Köszönjük a rendkívül színvonalas, felejthetetlen élményt nyújtó előadásokat. A nap az ünnepi torta gyertyáinak meggyújtásával és ünnepi vacsorával ért véget.

Rissai Lászlóné

A TÉNYEK VÉDELMEBEN

A múlt meghamisítása nem lehet a jövő alapja

Második tízes sorozatát zárta az Általános Művelődési Központ mozgalom (ÁMK) évente megszervezett vándorgyűléseinek sorában. Az első tíz év Baja vendéglátásában zajlott, a Duna-parti város ma is a leggazdagabb ÁMK-kban, három önkormányzati többcélú intézménye mellett egy egyházi és egy nemzeti kisebbségi intézménye is ebben a formában működik. 2001-től mindig más község vagy város hívta az „ámkosakat” tapasztalatcserére. 2010-ben Felsőzsolca készült a meghívással, de az árvízi tragédia elmosta e tervet. Így a baranyai kisvárosban, Kozármislenyben vállalta a házigazdai szerepet a jeles, pedagógusnak sem utolsó író, *Janikovszky Éva* nevét viselő ÁMK.

A konferencia egyik eladója *Galló Istvánné* szakszervezeti elnök volt, *Krizsán Mihály* tagozati elnök (az egyik s-ÁMK, a földesi alapító igazgatója) javaslatára kaptak a résztvevők tájékoztatást az érdekvédelmi szervezet küzdelmeiről. A szakmai programot ékesítette a választókerület képviselőjének, *Hoppál Péter* iskolaigazgatójának referátuma is. Érdeklődéssel hallgatták a résztvevők a jövőre szóló terveket. A múltira vonatkozó tényeket illetően a helyszínen azonban helyreigazítást kértem. Írásomban ezt a hozzászólást ismétlem meg – mert (bármilyen legyen is az oktatási kormányzat, remélhetőleg „nemzeti konzultációra” – talán a kormányzó pártok közötti elzárkózottságra is – bocsátandó jövő képe) a múlt meghamisítása szerintem nem lehet a jövő képe alapja.

Mit nyomnak le a pedagógusok torkán?

A képviselő úr egyebek közt azt állította, hogy 2003-ban az oktatási miniszter a pedagógusszervezetek generális tiltakozása ellenére „nyomta le” a pedagógusok torkán a Nemzeti alaptantervet (NAT). Ehhez képest idézem a pedagógusszervezetek által választott – elttük minden évben tevékenységével elszámoló – Országos Köznevelési Tanács (OKNT) 2003. október 16-i ülésének a minisztérium honlapjáról letölthető jegyzőkönyvéből: „Az OKNT 13 igen szavazattal, 6 ellenszavazattal és egy tartózkodás mellett egyetértést adott a Nemzeti alaptantervnek a Kormány részére történő benyújtásához.”

Ezt követően arról szólt a képviselő úr, hogy az „eltett húsz év” nem tette lehetővé a „hazafiasságra való nevelést”.

Hazafiság és NAT

Ehhez képest a Nemzeti alaptanterv „Kiemelt fejlesztési feladatok” című fejezetének „Hon- és népismeret” nevet viselő cikke az alábbiakat írja el (vagyis kötelező feladattá nyilvánította) az iskolák helyi tanterveinek számára: „Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségeket, tudósokat, feltalálókat, művészeket, írókat, költőket, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a hazai földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az

egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Fontos feladat a harmonikus kapcsolat el segítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, a nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése.

A NAT a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre ösztönzi.”

Tanárvetés és média

Hozzászólásomban a továbbiakban az ún. „tanárvetésekkel” és a média pedagógusvédő feladataival kapcsolatos álláspontjával összefüggésben az oktatási jogok biztosának az iskolai agresszióról szóló kutatási beszámolóját idéztem, mely szerint az emlékeztető józsefvárosi eset kiemelkedően magas médiaviszhangját az abban az időben a „szociális népszavazásra” készülő akkori ellenzéki pártok korbácsolták fel, ideológiai-hangulati elzárkózást nyújtandó az utóbbi eseményhez.

Ezek után érdeklődéssel várjuk az oktatáspolitikai jövő képét.

Trencsényi László

ÁMK KULTURÁLIS SEREGSZEMLE FÖLDESEN

Lassan rangos fesztivállá érik az a kezdeményezés, amelyet a Szabolcs megyei intézményi koordinációt ellátó Megyei Pedagógiai, Közművelődési és Képzési Intézet munkatársai, az Általános Művelődési Központok (ÁMK) Országos Egyesülete és a Pedagógusok Szakszervezetének ÁMK-tagozata indított az észak-alföldi régió ÁMK-i számára Regionális ÁMK Művelődési Seregszemle néven. Az ötlet 2006-ban pattant ki a helyi közművelődési osztály illetékeseinek és az ÁMK regionális tanácskozásán résztvevőinek a fejéből: az intézményvezetők és az ÁMK-munkatársak mellett az iskolák tanulóinak is alkalmat kellene teremteni a találkozási, a bemutatkozási, a bár idközben az egyesületi munkavégést parkoló pályára tette az idő, a művelődési seregszemle állva maradt, s immár negyedik alkalommal pótolta az intézményi kapcsolattartást, s egyben várta szárnyai alá a mőkára, játékokra, zenére, táncrea soha nem közömbös iskolás fiatalokat. 2010-ben Földes ÁMK-ja vállalta a házigazdai szerepkörét.

Örömtelien ragyogó arcok töltötték meg a *Karácsony Sándort* névadójunknak választó ÁMK mozijának nézőterét és színpadát, s

elhívatott pedagógusok mozgatták már délelőtt 10-től a több száz fiatal kitevő gyereksereget. A házigazdák, a szervezők és az ÁMK-közösség országos vezetőinek megnyitóját a muzsikák, a tánc, a színjátszás és a vidámságé lett a fő szerep. Tizennégy intézményből mintegy huszonnégyen sorszámba váltották egymást a pódiumon. Amíg a zsűri konzultált és értékelt, addig a gyermekek játszókörében mulattak az idő, a pedagógusok pedig üdítő és po-gácsa mellett tanácskozhattak, szakmázhattak egy keveset. A tapasztalatok megbeszélése után *Krizsán Mihály*, a PSZ ÁMK-tagozatának elnöke szólt arról, hogy a szakszervezet közel húsz éve igyekszik segíteni a speciális ÁMK-s gondok, problémák megoldásában. Most első sorban az országos elnökség szakértőitől és a térségi vezetőktől jogi, szakmai segítségre lenne szükségük.

A negyedik találkozó különlegessége volt, hogy ezúttal elsőként a seregszemle történetében az intézmények felhívott művelődési csoportjaikat is benevezték a programba, így lassan egyre szélesebb spektrumát ismerhetjük meg az ÁMK-k munkájának.

Krizsán Mihály PSZ ÁMK-Tagozat elnök

Balogh József, a magyar tanár

Balogh József, a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola magyar tanára és magyartanára 1951-ben született. Számátalan önálló kötete jelent meg, a legutóbbiak: Zászlót z, Vers fehérben, Fűvek imája, Fohász föloldozásért, Versvásár, Oriáskerék. Szépiírói munkája mellett szak- és dalszövegíróként is ismerik. Tankönyveket (5., 6. o. irodalom, munkafüzetek, Képes-verses ábc, Varázskend), tansegédeszközöket (Irodalomország, Kazinczy-versenyek könyve) jegyezte a Pauz-Westermann és az Apáczai Kiadónál. Az országosan (el)ismert Lord együttes dalszövegírójaként 10 CD-albumot tudhat a magáénak. Emellett sok-sok antológia részese lehetett alkotói munkája során.

Karácsony

Karácsony fényei, égjétek,
komorak úgyis az életek.
Betlehem melege, légy velünk,
amikor vétenül szenvedünk.
Csillagod mutasson fény-utat,
virrasszon hősín álmodat.
Vigyázzon népekre mindenütt,
küldjön a világnak friss der t!
rködj szegények sóhaját,
szép legyen, akár egy rózsaaág.
Karácsony fényei, jöjjetek,
szívünket békesség töltse meg.
Szeretnénk boldognak látszani,
s lehetnénk egymásnak társai.
Názáret, Jézusunk városa,
akinek szalma volt vánkosa,
pásztorok jöttek és királyok,
hinni egy megváltott világot.
Gonoszak Heródes tettei,
hatalma hiába volt neki:
Istennek ellenére nem tehet
az, aki embernek vétetett.
Menekült csendben a Szent Család,
s nem tudták k szív katonák
József és Mária merre jár,
hármukat Egyiptom várta már.
rangyal vigyázta útjukat,
s kísérte hangtalan hódolat.
Er szak akkor sem gy zhetett,
szeretet védte a kisdedet.
Ez ment meg talán most minket is,
s megóvjva azt, aki benne hisz.

Ahogy a jászolnál térdelünk:
Betlehem, világíts, légy velünk,
s örökkön-örökké-Karácsony,
te rködj mindig a világon!

Petőfi

Felh gúnyás zivatarban
ázik vándor-életem,
fényt a Nap küld, Szabadságot
h Szerelem ad nekem!
Vihart állok, mint a tölgyek,
szót rántok vagy kardot én,
mert hazámban a szabadság
úgy kell, mint a költemény.

Decemberes

Csöndek pelyhez most a park,
ködökkel fákra hullnak,
lámpát a fénye fogva tart,
álmokat itt a hinta hajt,
f szálak hóba bújnak.

A pincesor is rég kihalt,
és szelek szétszaladtak,
dér festi át a r t avart,
valami hóvihart kavart,
közénk karácsony ballag.

Felh rejt fázó csillagot,
nyújtózkodnak az éjek,
és kurtábbak a nappalok,
egy messzi jászol úgy ragyog,
hogy színe lesz az égnek.

Vörös Ferenc
Önarckép '98

Alkotó pedagógusok jelentkezését várjuk!

Sorsunk – mint minden emberé – az id mélységesen mély kútjának vizébe merül. Ám élnek köztünk olyanok is, akik tollal, ecsettel, napi munkájuk mellett még egy vonalat húznak az öröklét falába, így téve tanúbizonyságot arról, hogy köztünk élnek. Nem akarnak hivatásos m vészekké válni, mert elhivatott képvisel i pályájuknak. Olyan pedagógusok k, akik munka után alkotnak, és akik az alkotás által kiteljesedve teszik szebbé mindennapjainkat. A Pedagógusok Lapja szívesen bemutatja ket és alkotásaikat is. Kérjük, hogy m veiket, rövid önéletrajzukat a milleii@pedagogusok.hu e-mailre vagy a Budapest 1417, Pf. 11 postacímre küldjék. A borítékra írják rá: „Alkotó pedagógusok”.

RÁTZ TANÁR ÚR ÖRÖKÖSEI

A természettudományos tárgyak tanításával foglalkozó szakemberek felelőssége óriási

Idén is, immár tizedik alkalommal vehette át nyolc kiváló, természettudományos tárgyakat oktató pedagógus a Rátz Tanár Úr Életműdíjat november 17-én. A díjat három nagyvállalat, az Ericsson Magyarország, a Graphisoft és a Richter Gedeon alapította, és azért fogtak össze, hogy a hazánkban sajnos kevésbé elismert pedagógusszakmát támogassák.

Idén november 17-én adták át a Magyar Tudományos Akadémián annak a nyolc pedagógusnak a fejenként 1,2 millió forintos Rátz Tanár Úr Életmű díjat, akik a fizika, a matematika, a kémia és a biológia középszint oktatásában kiemelkedő eredményeket mutattak fel. Az idén díjazott két matematikatanár *Somfai Zsuzsa*, a budapesti Eötvös József Gimnázium tanára, illetve *Deli Lajos*, a hajdúszoboszlói H. gyes Endre Gimnázium tanára. A fizika tantárgy idei díjazottjai *dr. Vida József* egri tanár, valamint a tatabányai *Várnagy István*. Kémiából *dr. Molnár József*, a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium tanára és pályaválasztási felelős és a nagykanizsai *Dénes Sándorné*, a Curie Kémia Emlékversenyek területvezetője kapta meg a jubileumi elismerést. A biológia tantárgy idei díjazottja *Bán Sándor*, a szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium tanára, illetve *dr. Mészáros Lukács*, a szentendrei Ferencs Gimnázium pedagógusa.

Társadalmi felelősségvállalás

Bojár Gábor, a Graphisoft elnöke állítja, hogy a többek között Rátz tanár úr nevével is fémjelzett, nagy hagyományú magyar oktatási kultúra ápolása nemcsak az állam, hanem a civil társadalom feladata is. Azt is bevallotta, hogy a társadalmi felelősségvállaláson túl a cégeket egy jó értelemben vett „üzleti cél” is vezeti. „Ez esetben azonban nem a reklám, a cég image-ápolásának célja vezérelt minket – amivel a társadalmi felelősségvállalás szinte mindig összekapcsolódik –, hanem egy sokkal közvetlenebb üzleti-stratégiai cél is. Piaci sikereink ugyanis a reklámnál és a cég image-énél sokkal közvetlenebbül múlnak azon, hogy mennyire tehetséges fiatal kutatókat, mérnököket tudunk alkalmazni. Ezt a forrást pedig csakis a magyar természettudományos oktatás tudja számunkra biztosítani, ezért tehát alapvető érdekiünk ennek ápolásához és fejlesztéséhez erőnkhez mérten hozzájárulni” – mondta Bojár Gábor.

Magas szellemi hozzáadott érték

„Szerencsés helyzetben vagyunk – állítja *Bogsch Erik*, a Richter Gedeon vezérigazgatója –, hiszen Magyarország jelentős, értékes és több mint egy évszázadot felölelő természettudományos tapasztalatokkal rendelkezik. Ezt a hozzáadott értéket mindenképpen érdemes kihasználni. Annál is inkább, mert a világ országai között zajló gazdasági verseny legfőbb meghatározója és »döntőnöke« a kutatás-fejlesztés, az innováció mértéke. A magas szellemi hozzáadott érték, a komoly tudásbázis felhasználásával készült termékek elterjesztése és világgiazi értékesítése kitörési pont lehet Magyarország számára. A természettudományos tárgyak tanításával foglalkozó szakemberek felelőssége óriási a jövő sikereinek szempontjából. Anyagi, társadalmi, erkölcsi megbecsülésükre áldozatos, odaadó munkájuk okán is kiemelt szükség van.”

Szükség van a tehetségekre

„Az innovatív magyarországi vállalatoknak, mint amilyen az Ericsson is, nagy szüksége van a tehetségekre. Úgy gondolom, hogy a középiskolai tanárok által végzett mindennapi munka jelentősége felbecsülhetetlen. Az érdemük, hogy a tehetséges fiataloknál sikerül kialakítani a természettudományokhoz való kötődést, és szeretettel megvelük a tantárgyakat és fektetik le az alapokat” – állítja *Roland Nordgren*, az Ericsson Magyarország vezérigazgatója.

Ki volt Rátz Tanár Úr?

Rátz László (1863–1930) a Budapesti (Fasori) Evangélikus Gimnázium legendás hírtanára volt. Kiváló matematikusokat, fizikusokat, kémikusokat nevelt. Az ő keze közül kerültek ki olyan kiválóságok, mint *Wigner Jen* fizikus és *Neumann János* matematikus. A soproni Evangélikus Gimnáziumban érettségizett, majd a Budapesti Tudományegyetemen tanult. Ezután egy évig a berlini egyetemen filozófiát, majd a strasbourgi egyetemen természettudományt tanult. 1890-től a Budapesti Evangélikus F. gimnázium helyettes tanára, majd rendes tanára, végül 1909 és 1914 között a gimnázium igazgatója volt.

IPAROSAINK ÉS AZ IPARISKOLA

Megkaptam a Nép tanoda című újság 1885. évi teljes kiadását könyvbe kötve egy nyugdíjas kollégától. Azt gondoltam, ez lesz az Országos Iroda székházában létesítendő pedagógusmúzeum első darabja. Azért, hogy lássuk, 1885 óta nem sok mindenben változtak a magyar oktatás gondjai, minden lapszámomban idézzük a könyvből. Most a Nép tanoda 1885. október 17-i számából.

(...) De lehetséges-e az ipar fejlesztése nélkül, szakképzett iparosok nélkül? Azt hisszük, erre leginkább maguk az iparosok fognak nemmel felelni, mert elég szomorú példa rá a múlt és az eddigi gyakorlat. – Nálunk eddig minden ember, aki tanult, nem azért tette, hogy tudjon valamit, mit aztán a köznapi életben, a munka terén érvényesíthessen, hanem egyszer en „úr” akart lenni és a szülői balga felfogásukban a munkát az ipar terén szégyennek tartva, inkább örökös dínokságra kárhoztatták gyermekeiket, mintsem tisztességes, önálló, szabad iparossá képeztették volna, pedig csak a munka tesz szabaddá, megnyitja az egész világot és beszél minden nyelvet; így az iparos osztály – alig számba eső kivétellel – kénytelen volt mindig oly elemekből rekrutálódni, melyek rendszeresen a legvettség legkezdetlegesebb fokán állottak. Ha ez továbbra is így marad – s fájdalom, nagyrészt ma is így van, akkor hajótörést szenved minden törekvés: a hazai ipart versenyképességre fejleszteni.

A kormány, belátva a visszaszálló helyzetet, azzal kívánta a fennálló állapotokon némiképp lendíteni, hogy az iparosinasok rendszeres tanítását és nevelését elrendelje és célból az alsó fokú ipariskolák felállítását minden rendelkezésére álló hatalommal és eszközzel sürgeti, követeli. A kormány tehát megtette kötelességét, bár az, ki ez intézet tantervét készíti, eleven iparosinasat sohasem látott.

S mit tesznek ezzel szemben iparosaink? Ahelyett, hogy a törvényhozás és kormány ez intézkedését saját érdekekben örömmel fogadnák, – mert hisz a munkás és képzett munkás elsősorban az érdekeikre van, ellenkezőleg, mindent elkövetnek, hogy az ügy keresztülvitelét megnehezítsék, boldog-boldogtalannak panaszkodnak, az intézményt ócsárolják és nem ártallják nyíltan is hirdetni, hogy kik bizony nem tartanak inast, s aki van, azt is elbocsájtják inkább, mintsem iskolába küldjék, mert kik az inast munkára tartják s nem arra, hogy iskolába járjon. S miért e szörny felháborodás? Mert hetenkint kétszer, köznapon, 2-2 órában eladásra kell két bocsájtani s évenként 1-2 forint tandíjat fizetni. Mindenestre szomorú jelenség és felette kétes világlátásba helyezi azt az osztályt, melynek éppen elsősorban az ipar emelése volna feladata.